

MODEL DE PARTICIPACIÓ VALÈNCIA
Procés participatiu per la definició de criteris que orienten el
model de participació de València

INFORME FINAL

Equip monoDestudio:

Gema Jover Roig
Jordi Quiñonero Oltra

Col·laboració:

Lluís Benlloch
Sandra García Ramírez

EQUIP TÈCNIC:

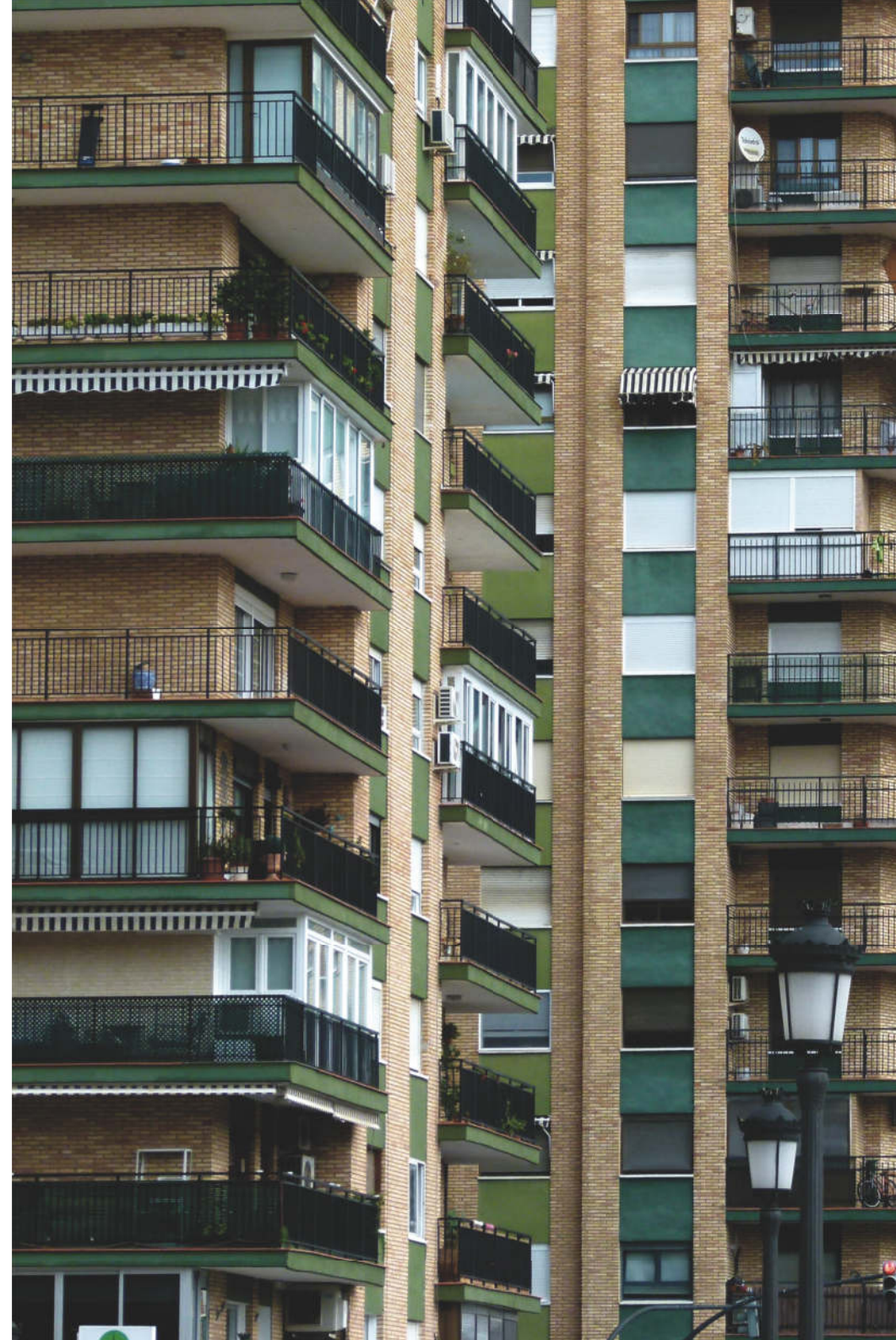
Volem agrair els temps i la dedicació que ens han oferit el grup de persones participants als tallers. En certs moments els hem demanat molt i amb molta intensitat i sempre han respost.

MOLTES GRÀCIES A TOTS I TOTES!

INDEX

1.Introducció	pgs 4 a 5
2.Descripció del procés de participació	pg 6 a 9
2.1. Justificació	pgs 7
2.2. Objectius	pgs 8
2.3. Metodologia	pgs 8 a 9
3. Diagnòstic tècnic	pgs 10 a 37
3.1. Anàlisi social	pgs 11 a 16
3.2. Anàlisi comparada	pgs 17 a 37
4. Desenvolupament del procés de participació	pgs 37 a 75
4.1. Entrevistes	pgs 38 a 45
4.2. Tallers	pgs 46 a 75
4.2.1 Diagnòstics.	pgs 46 a 58
4.2.1.1 Taller de diagnòstic	pgs 46 a 52
4.2.1.2. Taller de devolució i primeres línies analítiques	pgs 52 a 58
4.2.2. Taller de propostes	pgs 58 a 72
4.2.3. Taller de seguiment i avaluació	pgs 72 a 75
5. Conclusions	pgs 75 a 82

INTRODUCCIÓ

1. INTRODUCCIÓ

La participació en els assumptes públics, directament o per mitjà de representants, és un dret fonamental de la ciutadania atorgat per l'article 23 de la Constitució espanyola, que ha sigut posteriorment desplegat en diferents lleis de l'Estat i de les comunitats autònomes.

El Reglament de participació ciutadana de l'Ajuntament de València va ser aprovat l'any 2012 en substitució de la Carta de Participació Ciutadana de 1990. L'última modificació del reglament es va produir el 2015, per a adaptar la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, de la Generalitat Valenciana.

L'elaboració del reglament i les seues modificacions obeïxen a la necessitat d'adaptar la normativa municipal a lleis autonòmiques i compromisos adquirits per l'Estat espanyol en la seua qualitat de membre de la UE, deixant de banda les demandes de la ciutadania i la realitat del teixit associatiu de la ciutat. Des d'esta perspectiva, no es va considerar necessària la implicació dels i de les valencians/anes en la discussió i definició de les vies de participació per a la ciutat i els mecanismes idonis per al seu foment i l'enfortiment del teixit associatiu.

Introducció

En l'actualitat, la societat s'enfronta al repte de repensar i dissenyar els mecanismes i espais per a exercir plenament el seu dret a la participació amb la finalitat d'avançar en el procés de regeneració democràtica.

Per este motiu, la Regidoria de Participació Ciutadana i Acció Veïnal va proposar la posada en marxa d'un procés participatiu per a la revisió del model de participació de l'Ajuntament de València que establira les bases per a la modificació de la normativa associada i, en particular, del Reglament de participació ciutadana.

DESCRIPCIÓ DEL PROCÉS DE PARTICIPACIÓ

2.1. JUSTIFICACIÓ

Per a dotar de valor els processos en què es busca la implicació de la ciutadania cal comptar amb un teixit social prou articulat. Per això este teixit social ha d'adquirir prèviament una sèrie de qualitats essencials, entre les quals:

- Que es constituïska en una xarxa orgànica formada per una mostra representativa de la ciutadania, que tinga en compte el caràcter divers de l'espai urbà.
- Que la ciutadania tinga accés als canals de comunicació i informació existents a la ciutat, com també la possibilitat de crear-ne de nous.
- Que la ciutat proporcione un espai públic on poder aglutinar els recursos destinats a la participació.
- Relacionat amb això, dotar de transparència els recursos públics, per a poder fer-ne ús.

Es tracta, en primer lloc, d'obtindre una base social participativa on la ciutadania pugua desenvolupar eines de participació i on s'estructure un teixit social organitzat i reconegut en l'àmbit de la ciutat. Esta tasca és fonamental si el que es pretén és que estes noves eines que impliquen la ciutadania en la presa de decisions a escala municipal siguen eficaces i sostenibles en el temps.

Descripció del procés de participació

Són moltes les iniciatives de participació que es posen en marxa a les ciutats, però molt poques les que s'acaben materialitzant com a eines eficaces de gestió col·lectiva per a la presa de decisions per part de la ciutadania, que fomenten i enfortisquen un teixit associatiu capaç de plantejar estratègies a llarg termini que generen innovació social.

El teixit associatiu que ha anat configurant-se a la ciutat de València en els últims anys té un valor potencial per desenvolupar. Un teixit que no ha tingut el mateix pes ni els mateixos recursos a l'hora d'incidir en les transformacions que ha patit la ciutat, en un context en què la població ha canviat enormement, amb una major diversitat d'actors i noves dinàmiques socials. Esta estructura social actual necessita que s'articule i s'oriente, aprofitant la trajectòria i l'experiència de cada entitat, cap a la millora de la ciutat i la creació col·lectiva d'una nova agenda democràtica local.

Per tot això es va plantejar poder desenvolupar un procés de participació per a definir els criteris per a un model de participació que servira, tant per a vertebrar una xarxa social organitzada i reconeguda en tota la ciutat que poguera anar teixint propostes i espais públics de presa de decisions com per a establir, al seu torn, relacions més igualitàries amb els poders públics.

2.2. OBJECTIUS

OBJECTIUS GENERALS

- Orientar el disseny del model de participació de la ciutat de València.
- Propiciar la creació d'una xarxa social que articule processos de col·laboració i participació ciutadana.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Analitzar la realitat participativa local des de la metodologia IAP.
- Establir les bases per a elaborar un mapa social de la participació en València.
- Formar en eines de participació ciutadana les entitats associatives locals, així com les persones a títol individual que participen en el procés.
- Promoure la participació d'una representació significativa de persones de la ciutat de València.
- Generar contextos d'interacció que fomenten l'apropiació del procés participatiu per part de la ciutadania.
- Conformar grups de treball amb els quals implementar un model participatiu a escala municipal.
- Construcció d'un relat col·lectiu sobre la participació a València.
- Elaborar documents divulgatius del procés de participació i dels criteris que orienten el model de participació de València.

2.3. METODOLOGIA

La metodologia utilitzada en el procés de participació està basada en la investigació - acció participativa (IAP), on el que es busca és crear un "canal de diàleg" guiat pel debat que arribe a consensos des de l'equilibri, el respecte i la col·laboració lliure i informada. En definitiva, es buscava oferir a la ciutadania una eina de decisió que, a més, li permetera vincular-se amb la seua ciutat, enriquint les xarxes socials pròximes i l'entramat col·lectiu més o menys organitzat. Si bé era la IAP la base metodològica d'esta proposta, també es van incorporar diverses tècniques, com el pensament de dissenyador (design thinking), amb el qual es buscava incidir en la cocreació entre professionals, Administració i ciutadania d'un model de participació per a la ciutat en el qual sentir-se reflectits i integrats. Es volia donar un pes important al teixit social articulat, amb l'objectiu de fomentar les sinergies necessàries per a promoure processos d'innovació social a la ciutat de València.

La conformació de la xarxa participativa tenia com a objectius:

- Diagnosticar col·laborativament la situació de la participació a la ciutat de València i debatre col·lectivament sobre les eines participatives en el context municipal.
- Convertir-se en centre aglutinador de propostes i xarxa de comunicació amb aquelles persones que no van poder formar part de manera presencial en este procés de participació.

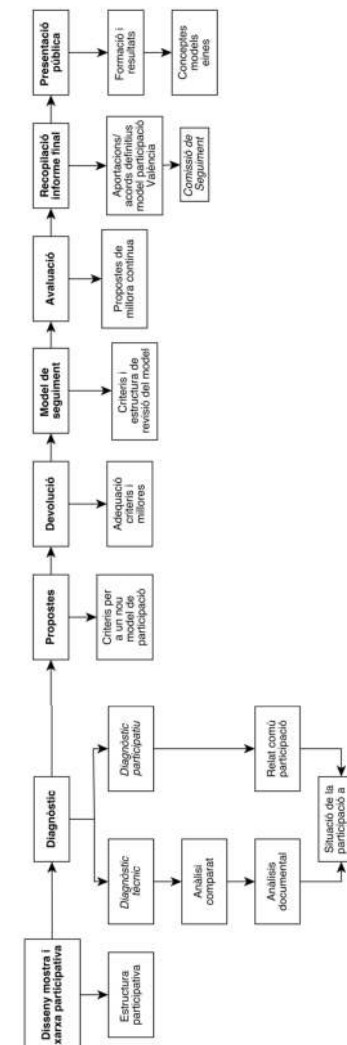
Es tractava d'afavorir un context en el qual a la població de la ciutat de València li fóra fàcil i accessible integrar-se en un procés en què es construïren col·lectivament formes d'organitzar-se i comunicar-se. Calgué, per tant, dissenyar estructures i procediments de treball perquè este procés generara una participació estable i sostenible a llarg termini. Un procés que havia de ser, a més, acumulatiu, en què en cada una de les fases s'establiren les bases de la següent per mitjà d'acords i documents marc que fixaren els consensos aconseguits.

Tot este desenvolupament metodològic va donar com a resultat l'estructura participativa següent:

- Grup motor: grup més pròxim al desenvolupament tècnic, la comunicació i els resultats del projecte. Havia d'oferir una visió inicial i donar difusió tant de les convocatòries com de l'anàlisi i les propostes que es generaren en els tallers; Corretja de transmissió entre el treball del procés i el document final. A mesura que va avançar el procés i es van crear altres espais de diàleg, el grup motor va perdre protagonisme en favor d'estos.
- Grup d'acció participativa: xarxa social a la qual va vincular el grup motor en el procés participatiu.
- Comissió de seguiment: òrgan al qual s'havia de fer arribar els acords definitius que marcaven cada una de les etapes del procés. Compost per les persones integrants del grup motor, representants de l'Administració, grups polítics i l'equip tècnic.

Una vegada finalitzat el procés, l'estructura participativa prendrà la forma que s'haja determinat per a garantir-ne la continuïtat.

DIAGRAMA DE PROCÉS MODEL PARTICIPACIÓ VALÈNCIA

DIAGNÒSTIC TÈCNIC

3.1. ANÀLISI SOCIAL

Per a treballar en el canvi de model participatiu de la ciutat de València s'ha de contextualitzar primer com és l'estructura social de la ciutat, posant l'accent en les variables que definixen les característiques del seu teixit social. En este sentit, es vol analitzar aquells indicadors, com l'envelliment poblacional, el lloc de procedència de la població o la infraestructura associativa dels districtes, que expliquen els elements socials que emmarcarien millor les propostes de canvi en el model de participació de la ciutat. Com que la participació a la ciutat es configura en relació amb l'organització social del seu teixit poblacional, és necessari conèixer-la i tractar-la abans d'avançar en la creació d'eixe model.

La ciutat de València comptava l'any 2015 amb un total de 787.266 habitants. Si s'observa l'evolució de la població en els últims deu anys, s'aprecia un descens de la variació poblacional fins a arribar a nivells negatius, és a dir, la població empadronada a la ciutat de València ha baixat de manera considerable en un període curt de temps. El 2006, la ciutat comptava amb 807.396 habitants i un percentatge de variació positiu de l'1,30%. Este creixement moderat es va mantindre fins a 2009, any en què la població va aconseguir la xifra més elevada, amb 815.440 habitants. A partir d'este moment comença a baixar el volum de població fins a l'actualitat, on s'ha tornat a nivells semblants als de principi del 2000.

Esta oscil·lació de població en un període curt de temps es pot deure, sobretot, a factors socioeconòmics, com ara l'arribada de població immigrant en edat de treballar, i no tant al moviment demogràfic natural de la població. Encara així, este fet no ha afectat de manera significativa a l'estructura demogràfica de la ciutat ni al seu creixement poblacional a llarg termini, ja que s'ha tornat a nivells poblacionals anteriors a la bombolla immobiliària.

Si s'estudia la piràmide poblacional per sexes s'observa en general un major nombre d'habitants del sexe femení (411.124) respecte als de sexe masculí (376.142). No obstant això, per franges d'edat es destaca que, en el rang d'edat de 36 a 44 anys, la població de sexe masculí és lleugerament superior a la de sexe femení. Açò podria revelar una possible correlació entre esta diferència de població i la població immigrant que residix a la ciutat; una població amb un perfil sociolaboral, que s'instal·la a la ciutat de València amb la idea d'incorporar-se al mercat de treball local.

Per a completar este anàlisi, s'examina a continuació l'evolució del moviment migratori i els nivells de població immigrant que es donen en l'actualitat. El total de població estrangera empadronada a la ciutat de València l'any 2015 era de 94.050 habitants, i la població provinent de Romania, amb el 12,8%, era la de major percentatge respecte al total; seguida de Bolívia, amb un 7,9% de població, i l'Equador, que comptava amb un 6,5% de població respecte a la resta de població

procedent d'altres països. A escala de districte es pot apreciar que són els districtes amb més densitat de població i més creixement els que han assumit més població provinent d'altres països; en concret, Quatre Carreres i Camins al Grau són els districtes on habita més població immigrant, procedent principalment de Romania, Bolívia, l'Equador i el Perú. Igual que ha ocorregut amb l'evolució de la població en total, s'observa que el moviment de població immigrant ha baixat en els últims deu anys, un descens traduït en 10.000 habitants menys¹.

Com s'ha assenyalat anteriorment, hi ha una relació entre població immigrant i distribució de la població a la ciutat de València, ja que si bé ha baixat el volum total de població, entre altres factors, a causa de l'eixida de població immigrant en els anys de la crisi, sí que s'observa que quant a la seua distribució per sexe hi ha un nombre més gran de població immigrant de sexe masculí² en els rangs d'edat de 30 a 50 anys d'edat, en què se suma un total de 7.488 habitants, davant dels 5.943 per al mateix rang d'edat del sexe femení, la qual cosa indica que encara és significativa la relació entre augment poblacional, immigració i mercat de treball.

Pel que fa a l'envelliment poblacional, quan s'analitzen indicadors demogràfics com l'índex d'envelliment s'observa un lleuger i progressiu augment del seu percentatge en els últims deu anys, a

¹ Dades procedents de l'Oficina d'Estadística de l'Ajuntament de València. L'any 2006 hi havia un moviment d'immigració de 42.958 persones, i l'any 2015 són 32.786 immigrants els que decidixen traslladar-se a viure a la ciutat de València.

² Moviments registrats en el Padró Municipal d'Habitants. Dades elaborades per l'Oficina d'Estadística de l'Ajuntament de València. Any 2014.

causa de baixes taxes de natalitat i fecunditat juntament amb un descens dels índexs de mortalitat de la població major de 64 anys. Per a la ciutat de València³ el percentatge supera el 100%, igual que ocorre en l'àmbit de la comunitat i de l'estat. Esta sobrerepresentació de la població major de 65 anys sobre el total de població menor de 15 anys d'edat està aconseguint dades històriques en l'actualitat, i l'índex arriba a situar-se en el 134,5% a la ciutat de València el 2015. Quant a la distribució territorial, els districtes i barris que compten amb més percentatge de població major de 64 anys són, en primer lloc, Extramurs, amb un total de 11.197 persones, l'Olivereta, la Saïdia i, finalment, l'Eixample, amb un total de 9.775 habitants en els mateixos rangs d'edat.

Un altre dels indicadors relacionat amb l'estructura poblacional i els factors socioeconòmics que s'ha estudiat és l'**índex de dependència**, el qual reflectix un augment gradual del percentatge de majors de 65 anys dependents de l'activitat econòmica que genera la població activa, a causa del creixement poblacional moderat, unit a un moviment dels seus habitants (saldo migratori) també moderat o inclús a la baixa. Actualment, la taxa de dependència de la ciutat de València⁴ se situa en el 53,2%, un valor semblant al que es dona a escala estatal amb el 53,4% per a l'any 2016; uns valors que, en els dos casos, han anat creixent en els últims deu anys de manera contínua.

³ Dades elaborades pel portal estadístic de la Generalitat Valenciana. Any 2015. <http://www.ive.es/ive/bdm/res_optimo.php>.

⁴ Taxa de dependència elaborada per l'INE. Any 2016.

D'altra banda, els nivells de creixement demogràfic i moviment poblacional són desiguals en cada districte, la qual cosa afecta d'alguna manera la taxa de dependència, sent més elevada als districtes amb menys població. El resultat és una estructura molt diversa que es podria concretar en dos tipus: els districtes del centre urbà, amb poca població i taxes elevades d'envelliment i dependència, com poden ser Ciutat Vella i Extramurs, i els districtes semiperifèrics, amb un important volum i densitat de població, que compten amb un important percentatge de població activa, però amb taxes elevades de desocupació, com és el cas dels districtes de Quatre Carreres, Camins al Grau i Poblat Marítims.

Finalment, una vegada analitzades les característiques demogràfiques i poblacionals de la ciutat de València, s'analitzen les seues característiques socioeconòmiques, concretament les taxes d'ocupació, desocupació i activitat, amb l'objectiu de tindre una visió tan àmplia com siga possible del mercat laboral local i la seua estructura socioeconòmica.

Actualment, la ciutat de València té una taxa de desocupació del 18,83 %⁵, un percentatge major respecte a la xifra del 8% obtinguda fa deu anys, a pesar del descens que s'ha produït en comparació amb anys anteriors com el 2012, on va arribar al 23% de la població. La ciutat de València se situa entre les ciutats amb menys desocupació de la província juntament amb Sagunt; així i tot, es tracta de la capital de la província i centre econòmic i polític de la Comunitat, i si s'observen

les característiques de la segona ciutat amb menys desocupació es comprova que és també un centre industrial important de la província. D'altra banda, i unit a això, la taxa d'ocupació ha observat un descens progressiu des de l'any 2007, passant del 56,9%, al 43,5% a l'any 2014. Este descens de més de deu punts de la població ocupada que s'ha donat en els últims anys es deuria a la crisi econòmica a partir de l'any 2008 i que, com s'ha advertit anteriorment en els anàlisi demogràfica i de moviment poblacional, ha provocat en els últims anys canvis substancials en el desenvolupament socioeconòmic de la ciutat.

Atenent els sectors econòmics que registren més percentatge d'ocupació, és el sector servicis el que ha anat augmentant gradualment des de l'any 2007, i arriba al 83,5% de persones ocupades en relació amb els altres tres sectors, indústria, construcció i agricultura, els dels quals percentatges d'ocupació han baixat de manera considerable en l'última dècada. Dins del sector servicis destaquen l'hostaleria i servicis, juntament amb el personal tècnic professional, com les dos activitats amb més percentatge de població ocupada⁶.

A escala territorial, els tres districtes amb més nivells de població ocupada són, en primer lloc, Quatre Carreres, amb un total de 27.570

⁵ Taxa de desocupació elaborada per dades macro en <http://www.datosmacro.com/paro/espana/municipios/valencia/valencia/valencia>..

⁶ Tasa de dependència elaborada per l'INE. Any 2016.

persones ocupades⁷; Camins al Grau, amb 24.680 i, en tercer lloc, Patraix, que compta amb 22.265 persones ocupades en total. elevats. Si s'analitzen, per tant, les taxes d'ocupació a escala de districte es pot indicar que esta relació varia i que només Camins al Grau manté una taxa d'ocupació elevada, amb el 61,6% de persones ocupades sobre el total de població activa, i els altres districtes de Patraix (57,2%) i Quatre Carreres (57,2%) disminueixen lleugerament els seus percentatges, a causa de la relació entre persones realment ocupades i el total de població activa que habita als districtes. En tot cas, són districtes amb un elevat volum de població activa i amb unes taxes d'ocupació moderades, sense arribar a ser les més elevades de la ciutat.

A continuació es tractaran amb més profunditat les taxes de desocupació relatives a cada districte. Es pot observar que, a escala general i per als districtes amb més densitat de població hi ha unes taxes de desocupació moderades, i que són els districtes situats a la perifèria els que concentren percentatges majors de persones en situació de desocupació respecte al total de la població activa. Entre els districtes amb majors taxes de desocupació es troben Poblats Marítims, amb un 36% de persones desocupades respecte del total de persones actives, i Rascanya, amb el 32% de persones desocupades, per a l'any 2011⁸. D'altra banda, entre els districtes amb menors taxes de desocupació es troben l'Eixample, amb un 23 %, i Ciutat Vella, amb el 24 %.

⁷ Dades elaborades per l'Oficina d'Estadística de l'Ajuntament de València. Any 2011.

Cal assenyalar que la ciutat de València ha patit un canvi rellevant quant a la seua estructura socioeconòmica i laboral en els últims deu anys, que es tradueix en un augment de les taxes de desocupació i un descens dels nivells d'ocupació a escala general. Estos canvis són més preocupants si es té en compte que València és una ciutat que ha disminuït el seu volum poblacional. Per tant, es pot inferir que el mercat de treball no pot absorbir els percentatges de població activa que es donen a la ciutat fins i tot sent estos més baixos que en anys anteriors i estant en nivells de població activa pareguts als que hi havia a principi de 2000.

Amb referència al teixit associatiu, una vegada analitzat el registre municipal d'entitats ciutadanes es va observar que resultava molt poc operatiu, ja que compta amb més de 1.000 registres, dels quals es desconeix el nombre exacte d'aquells les dades dels quals no es troben actualitzades. És responsabilitat directa de les entitats ciutadanes inscrites notificar a l'Ajuntament els canvis que es produïxen en el si de la seua organització; per estos motius, el registre municipal no va resultar ser una eina vàlida i fiable ni per a convocar les associacions ni com a eina d'estudi. Per això, es va prendre la decisió de definir una mostra de treball amb representativitat qualitativa que poguera orientar metodològicament la convocatòria (grups i col·lectius l'experiència col·laborativa dels quals feia interessant la seua participació i persones amb interès a participar).

⁸ Les últimes dades disponibles corresponen a l'any 2011, que poden variar lleugerament amb les dades que poden donar-se en l'actualitat.

També es van identificar en entrevistes informants clau que han dinamitzat altres processos de participació a la ciutat una gran part de xarxa informal col·laborativa sense forma jurídica.

D'altra banda, es va detectar a més una forta deslegitimació de l'associacionisme clàssic, que és vist amb escassa capacitat representativa i una marcada debilitat a l'hora d'aglutinar propostes globals. Esta situació va condicionar la definició de l'estructura participativa, per la qual cosa es van dissenyar formes per a validar la participació de plataformes i altres col·lectius informals en els temes de la ciutat, com també per a recollir les propostes sorgides dels processos i les seues demandes. D'esta manera, el procés, a través del grup motor i la seua xarxa d'abast, així com de les convocatòries obertes dels tallers, va poder establir una bona xarxa inicial d'interés. A continuació, es detalla la llista inicial del mapatge social que es va generar després de les reunions amb la Regidoria de Participació Ciutadana i Acció Veïnal i la Secció de Participació Ciutadana, i que conformen una mostra dels grups més actius en temes de participació ciutadana a la ciutat:

Entre altres, representants de:

- Consell Social de la Ciutat
- Consells sectorials:
  - Consell Local d'Immigració i Interculturalitat
  - Consell Municipal de Cooperació
  - Consell Municipal de la Dona
  - Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana
  - Consell Valencià de la Dona
- Consells de districte
- Alcaldies dels pobles de València
- Universitat de València
- Universitat Politècnica de València
- Federació AV València
- FAPA
- Xarxa d'Entitats
- Coordinadora d'ONG
- Coordinadora Feminista
- Federació de Bandes de Música
- Falles
- Plataforma Per l'Horta
- Grups de consum
- Centres d'activitats de persones majors
- COCEMFE
- Associacions de comerciants

A partir d'esta llista es va elaborar una proposta inicial per al grup motor del procés, llista que va ser validada per l'Ajuntament:

Moviment social	Xarxa d'entitats del País Valencià
Diversitat funcional	Cocemfe
AA.VV.	Federació AA.VV València
Joventut	Consell de la Juventut
AMPES	FAPA València
Comerciants	Cecoval
Falles	Associació d'Estudis Fallers
Medi ambient	València ecològica
Cooperació	Coordinadora valenciana ONGD
Universitat	Degà Facultat Ciències Socials
Tercera edat	Presidència CMAPM
Dones	Consell de la Dona
Migrants	Consell Immigració

3.2. ANÀLISI COMPARADA

3.2.1. Introducció

L'objectiu que es vol aconseguir a través de l'anàlisi comparada és, d'una banda, conèixer i explorar models participatius iniciats en ciutats de grandària mitjana; experiències que, a més de l'elaboració d'un reglament, hagen proposat processos de participació entre els objectius dels quals es troben la transferència de coneixement, la innovació social, el foment de la igualtat o l'eficàcia en la gestió pública, tot això incidint en la planificació, l'avaluació i l'impacte en les polítiques públiques de la ciutat. D'altra banda, es pretén identificar qui són els agents de la participació en estes ciutats; com participen, per a què participen, així com les conseqüències i els efectes de la seua participació. Basant-se en estos objectius estes qüestions es van analitzar a través de criteris i indicadors relacionats amb el foment de la participació i van servir per a establir un marc comparatiu de referència.

Elecció dels models de participació a comparar

L'elecció dels models de participació es basa en una anàlisi exploratòria d'aspectes relacionats amb la intensitat i el grau d'on es participa, qui participa, com es participa, l'impacte i la coordinació de la participació.

Anàlisi comparada

És per això que, més enllà de comparar reglaments de participació, que no mesuren el seu grau d'implementació ni l'impacte de les polítiques públiques de participació ciutadana a les ciutats que es volien comparar, en l'elecció dels models es va prioritzar la implantació de processos de participació ciutadana i el seu desenvolupament.

Una vegada definits els criteris d'anàlisi es va comprovar que es poguera construir una comparació en tres nivells tenint com a referència les ciutats de Vitòria i Saragossa. En els dos casos hi ha prou informació qualitativa per a construir una comparació, el que va permetre, des del contrast, abordar el model participatiu des de tres perspectives i moments de desenvolupament també diferents.

3.2.2. Objectius i criteris per a l'anàlisi comparada

OBJECTIU GENERAL

- Analitzar de forma comparada els models de participació de tres ciutats de grandària mitjana, tant els instruments de participació que tenen al seu abast com la implementació de processos participatius locals, així com els reglaments que regixen i estableixen els graus de foment de la participació.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Avaluat el grau de foment de la participació ciutadana en els models implantats per Vitòria i Saragossa.
- Identificar el tipus de ferramentes, estratègies o models utilitzats a les

ciutats de Vitòria i Saragossa que podrien ser implementats a la ciutat de València adaptant-los al seu context local.

- Establir unes recomanacions que milloren el futur model de participació a la ciutat de València

FONTS D'INFORMACIÓ

Es van establir com a fonts de dades els elements que, a priori, podrien proporcionar informació per a l'anàlisi, com per exemple:

- Reglaments de participació
- Documentació de desenvolupament dels models de participació
- Plans estratègics de participació
- Webs dels departaments de participació
- Informació dels processos i projectes concrets
- Qüestionaris i entrevistes

TEMES PER A L'ESTUDI COMPARATIU

Són les variables sobre les quals es vol trobar punts de comparació i a partir dels quals establir una caracterització dels models de les ciutats triades:

- Organització de l'estructura territorial de la participació
- Implicació de l'Administració
- Estructura de la participació dins de l'Administració
- Òrgans de participació
- Transferència a processos concrets
- Mitjans d'implicació ciutadana

CRITERIS D'AVUACIÓ

Per avaluar els models de participació, es prenen com a referència els criteris establits per valorar la qualitat dels processos participatius per l'Observatori Internacional de Democràcia Participativa (OIDP)⁹. Estos criteris són: qui participa, en què es participa, com es participa, mecanismes de coordinació de la participació, regulació de la participació i conseqüències d'esta.

Dins de cada un d'estos paràmetres d'avaluació s'establixen una sèrie d'indicadors que mesuren el grau de foment de la participació que propicien els models, per la qual cosa l'anàlisi no sols compara els models, sinó que estableix també el nivell de qualitat de cada un.

Paràmetres d'avaluació i indicadors de qualitat:

Qui participa: quantitat de persones participants / diversitat de persones participants / representativitat.

Grau d'obertura dels processos en què es participa: rellevància / capacitat d'intervenció a la ciutat.

Regulació de la participació: presa de decisions / grau de transparència / proximitat territorial / novetat dels mecanismes.

Com es participa: diagnòstic participatiu / capacitat de proposta / grau de participació / qualitat de la informació / eines deliberatives.

Coordinació de la participació: consens / transversalitat / iniciativa /

⁹ Fem referència a aquesta eina elaborada pel OIDP perquè és la que estableix amb més claretat un marc d'anàlisi per tal de poder comparar models participatius que indiquen graus de foment de la participació, Hem afegit el paràmetre de regulació de la participació per tal de fer una comparació més acurada dels reglaments establits a les ciutats objectiu de l'anàlisi.

claredat objectius / planificació i recursos / integració sistema.

Conseqüències de la participació: resultats / implementació resultats / devolució / millora de relacions / capacitació / reforç teixit associatiu.

RESULTATS ESPERATS

El resultat esperat és una anàlisi que permeta conèixer les estructures i òrgans de participació de cada ciutat per a establir així els seus punts forts i dèbils; per exemple, com vincula la normativa a la realització i suport a processos concrets i a les necessitats socials i com estos generen cultura participativa.

Esta anàlisi formarà part de les recomanacions per a la reformulació del model de participació de la ciutat de València i la seua documentació associada.

3.2.3. Breu contextualització de les ciutats seleccionades: Vitòria i Saragossa

VITÒRIA: La ciutat de Vitòria, amb 246.042 persones, és una de les poblacions de grandària mitjana més importants d'Espanya. La ciutat està dividida en 6 districtes municipals que aglutinen un total de 32 barris, dos àrees rurals i 7 entitats locals menors recentment incorporades al nucli urbà.

Actualment, el govern municipal està regit per EAJ-PNB, partit polític que no havia tornat a governar des de 1999, alternat pel PP entre els

anys 1999-2007 i 2011-2015, i la coalició PSE-EE, que va governar del 2007 al 2011. El PNB sempre ha sigut la força majoritària des de l'inici de la democràcia.

Vitòria ha tingut fins a la data tres reglaments de participació ciutadana, l'últim ha sigut recentment actualitzat de forma participativa per a incorporar en el seu model col·lectius

Vitòria ha tingut fins a la data tres reglaments de participació ciutadana, l'últim ha sigut recentment actualitzat de forma participativa per a incorporar en el seu model col·lectius socials i entitats noves, com també per a aplicar un sistema d'avaluació que millore el seu funcionament.

Les millores urbanes i els canvis socioterritorials s'articulen a través d'eines participatives.

SARAGOSSA: Amb una població de 702.426 persones (dades del padró municipal de 2016), és la cinquena ciutat més poblada d'Espanya. La ciutat està organitzada en 15 districtes que agrupen els diferents barris de la ciutat inclosos els rurals (29 barris en total).

El govern municipal està presidit per primera vegada per un nou partit, Zaragoza en Común, en coalició amb el PSOE i CHA. Anteriorment s'alternaven en l'alcaldia PSOE i PP, i és el Partit Socialista el que més vegades ha estat en el govern.

Saragossa compta amb un reglament de participació l'última modificació del qual es va realitzar l'any 2005. En l'actualitat, esta ciutat du a terme processos participatius de diversa índole i en diferents barris que estan sent útils per a la incorporació de novetats en el model local de participació. És el cas d'eines com els mapes col·laboratius o la xarxa ZAC, que vincula un nou teixit social com són els joves emprenedors als àmbits oberts a la participació.

En el model de la ciutat es dóna una gran importància a l'urbanisme participatiu, com també és el cas de Vitòria.

3.2.4. Indicadors per a l'anàlisi comparada dels models de participació

A continuació s'exposa la descripció dels elements dels models participatius de cada una de les ciutats triades, amb l'objectiu de sistematitzar la informació més rellevant de cada un. S'obté així una visió de conjunt sobre com funciona cada model per a poder fer-ne posteriorment una comparació més senzilla.

En primer lloc, s'analitzen els **reglaments de participació** establint uns criteris d'anàlisi que permeten verificar si la normativa s'adapta al context, és flexible amb la realitat sociodemogràfica local i és senzilla i clara quant a la seua implementació i efectivitat.

En segon lloc, s'enumeren els **processos participatius** existents en cada una de les ciutats mencionades. En este apartat es descriuen els processos que s'estan duent a terme en cada ciutat, els que estan en procés i els ja finalitzats. Esta descripció està basada en quatre aspectes: qui participa, els mecanismes de participació utilitzats, el tipus de coordinació que es du a terme i l'impacte social que s'obté en els resultats del procés.

En tercer lloc, s'estudien els **òrgans o canals** existents de participació atenent les variables explicatives següents: la composició social de cada òrgan, el funcionament per a promoure la participació i els processos de presa de decisions. Estos aspectes servixen per a mesurar l'eficàcia i eficiència de cada òrgan de participació a l'hora de garantir una participació real i efectiva, més enllà del que establixen els reglaments.

Finalment, es mostra com és l'**estructura territorial de la participació** en cada una de les ciutats, és a dir, si compten amb una xarxa consolidada de servicis, informació, agents i recursos que permeten una correcta organització dels processos de participació. També es descriuen els espais, institucionalitzats o informals, que afavorixen la implicació d'associacions i grups que tradicionalment no han format part dels processos de participació existents en els assumptes de la ciutat.

REGLAMENTS DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

L'anàlisi dels reglaments de participació de cada ciutat es va dur a terme per mitjà de l'estudi de les variables qualitatives següents:

Desenvolupament documental: valora si el reglament recolza en altres documents que desenvolupen aspectes concrets del model de participació.

Claredat / Aplicació pràctica: valora si el document és senzill i comprensible per a la ciutadania, amb poques referències encreuades amb altres normatives i que permeti una aplicació pràctica.

Variable bottom-up / top-down (enfocaments ascendent/descendent): valora si el reglament preveu processos impulsats des de la ciutadania o únicament des de les institucions.

Cultura participativa: valora si en el desenvolupament del text hi ha referències al reconeixement i foment de la participació.

Avaluació i seguiment: valora si el reglament incorpora eines d'avaluació, seguiment i revisió del text.

Eines participatives: valora si el desplegament d'eines del reglament és adequat per a garantir la participació i col·laboració ciutadanes.

Ferramentes de participació: valora si la transposició del model definit en el reglament al territori és coherent i amb capacitat de descentralització.

La taula següent indica el grau de compliment de les variables o criteris de valoració definits més amunt per a cada un dels reglaments. S'hi podrà advertir si les normatives afavorixen la construcció de

models de participació ajustats a la realitat social de la ciutat; si són clars, senzills i faciliten la implicació ciutadana i, per tant, el foment de la cultura participativa local.

REGLAMENTS DE PARTICIPACIÓ			
REGLAMENTS/ VARIABLES	VALÈNCIA	VITÒRIA	SARAGOSSA
Desenvolupament documental (1)	millorable	suficient	millorable
Claredat/utilitat (2)	baixa	alta	baixa
Bottom-up/Top-down (3)	top-down	bottom-up	top-down
Cultura participativa (4)	baixa	alta	baixa
Avaluació i seguiment (5)	no	si	si
Ferramentes de participació (6)	millorable	adequat	adequat

Notes taula:

1. El desenvolupament documental sempre pot ser millorable, però deixem clar que el de Vitòria és suficient per a una bona comprensió del model.
2. En aquest cas definim el valor de la cada variable en quant al element de comparació que millor respon als temes que conté.
3. Encara que al Reglament de Vitòria trobem la mateixa redacció administrativa que a la resta, ens pareix que és el que més capacitat mostra de generar processos des de baix.
4. En aquest cas definim el valor de la cada variable en quant al element de comparació que millor respon als temes que conté.
5. Definim el valor en relació a la informació continguda explícitament a cada reglament.
6. En aquest cas definim el valor de cada variable en quant al element de comparació que millor respon als temes que conté. Ens centrem sols en el tema de participació des de l'administració que defineix cada reglament.

Desenvolupament documental:

D'allò que s'ha observat en l'anàlisi es pot determinar que els reglaments són textos bàsicament administratius, que necessiten altres textos que els complementen i recolzen a l'hora d'acostar-los a la realitat social i garantir la participació.

En este sentit, només es troba un desenvolupament documental suficient en el cas de Vitòria que, juntament amb el reglament, ha elaborat una sèrie de documents normatius, estratègics i formatius que contenen els eixos del que hauria de ser un model de participació.

Claredat / Aplicació pràctica del reglament:

En general, són textos administratius, amb referències a altres textos normatius, la qual cosa comporta una redacció complexa i confusa que en dificulta l'aplicació pràctica. En el cas del reglament de Vitòria, la redacció resulta més senzilla i precisa, amb referències a altres documents del model que desenvolupen aspectes concrets de la participació. Per contra, el de Saragossa és molt llarg i complex, regula detalls molt concrets i fa que siga molt poc útil per als ciutadans. En el cas de València, el text estableix formes tradicionals de participació que poden resultar més burocràtiques que les que conté el reglament de Vitòria, com poden ser la intervenció en els plens o el dret de petició.

Variable bottom-up / top-down (enfocaments ascendent/descendent):

Els textos es troben molt orientats a l'Administració i resulten poc vinculables a processos i metodologies de treball. Si bé el reglament ha de parlar de la relació ciutadania-Administració, ha d'anar també més enllà facilitant els processos, millorant les capacitats d'associacions i ciutadania i establint mecanismes que donen suport a la participació dins de l'Administració.

Excepte en el cas de Vitòria, que té referències explícites a processos concrets, així com al foment de la participació i a fòrums no reglamentats, a la resta de ciutats no hi ha cap normativa que facilite o pose en valor els processos de baix a dalt. En general, els textos analitzats definixen una participació passiva i poc propositiva, i es donen sempre dins d'uns marcs establits des de l'Administració com el Registre d'Entitats, convocatòries de subvencions, participació en plens i comissions. És a dir, s'hi definix molt acuradament la forma en què es participa dins dels òrgans institucionals però no el desenvolupament de processos participatius.

Cultura participativa:

Només s'ha pogut trobar una referència concreta a aspectes que revelen una cultura participativa. És el cas del reglament de Vitòria que parla en la seua exposició de motius de "garantir, reconèixer i

fomentar” la participació, i a més conté articles concrets sobre foment de la participació.

Avaluació i seguiment:

En el text actual del reglament de participació de València no es menciona cap tipus de mecanisme en este sentit, com sí que es poden trobar en els de Saragossa i Vitòria.

Eines participatives:

En els reglaments comparats s’han inclòs les eines clàssiques de participació institucional, com ara els consells de districte, els consells sectorials, el consell social, les comissions de suggeriments i reclamacions i les iniciatives ciutadanes. Les diferències es poden apreciar en el desplegament reglamentari que es fa d’estes eines.

En general, el reglament de Saragossa és massa extens i complex en este sentit. En canvi, el de València és poc concret, atés que els òrgans i les eines de participació es desenvolupen d’una manera molt concisa. Cal assenyalar que en el cas de València els òrgans i mecanismes de participació ciutadana no es regulen únicament a través del reglament de participació. Els consells de districtes es troben regulats en el reglament orgànic de govern i administració.

En el reglament de Saragossa, però sobretot en el de Vitòria, es poden observar aspectes interessants que influeixen en la millora d’estes eines, com ara dotar els consells de capacitat tècnica autònoma, composició rotatòria o eines de mesurament de l’impacte.

PROCESSOS DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Com s’ha assenyalat anteriorment, en este apartat es busca conèixer quins aspectes dels processos de participació propicien la construcció d’un model de ciutat que facilite i fomenti a llarg termini una cultura participativa local. Per a això és necessari estudiar diferents aspectes de cada procés. A continuació es definixen les variables estudiades:

Qui participa: és necessari conèixer quin tipus de teixit social integra els processos de participació. Si són processos oberts a tota la ciutadania o més restringits i sectorials. Si es permet la participació a títol individual o únicament al teixit associatiu. Si hi ha un equilibri entre la representació politicoadministrativa i la presència de la societat civil.

Com es participa: són els mecanismes o mitjans a través dels quals s’articula la participació i que haurien de garantir que esta siga continuada i plena en tot el procés. S’han de tindre en compte les fases dels processos en què s’inclou alguna eina de participació (diagnòstic, propostes, etc.), així com la seua tipologia (directa/indirecta, tallers, entrevistes, enquestes...). També s’ha de considerar

si es compta amb sistemes de formació, avaluació i seguiment per a la consecució dels objectius del procés.

Coordinació: este indicador fa referència a com es planifiquen els processos i qui són els agents que els monitoren; per exemple, si hi ha un control únicament per part de l'Administració o si hi ha altres agents que en formen part i són claus per al funcionament del procés (grup motor, comissió de seguiment, grups de treball, professionals i experts externs, etc.).

Impacte social: esta variable indica els resultats del desenvolupament del procés. Quin tipus de resultats s'han aconseguit, si s'han implementat, així com si han sorgit altres resultats com a conseqüència dels primers, com pot ser la creació de nous grups de participació, altres canals o nous espais d'articulació de la participació.

l'administració o si existeixen altres agents que formen part i són claus per al funcionament del procés (grup motor, comissió de seguiment, grups de treball, professionals i experts externs; etc)

PROCESSOS PARTICIPATIUS VITÒRIA				
NOM PROCÉS	QUI PARTICIPA	MECANISMES DE PARTICIPACIÓ	COORDINACIÓ	IMPACTE SOCIAL
"Mejorando Vitòria-Gasteiz Hobetuz": pressupostos participatius	Persones majors de 16 anys empadronades en la ciutat de Vitòria (és obert i divers) TOP-DOWN	-Tallers de creació i deliberació sobre com realitzar propostes i pressupostos en projectes -Avaluació del procés de presentació de propostes i selecció -Claredat i senzillesa dels objectius per a presentar projectes	Ajuntament informa del començament del procés, posteriorment els equips tècnics són els que estudien la viabilitat de les propostes i coordinen les fases.	(Esta en procés) -S'han presentat un total de 202 propostes, destaquen les propostes relacionades amb millora urbana -La majoria de les propostes s'han presentat via web(64%) i de manera individual(90%)
Pla de participació ciutadana	-Equip Ajuntament, grups polítics, personal tècnic i associacions TOP-DOWN	-Realització d'una avaluació i anàlisi del pla de participació anterior amb tots els grups polítics. S'han fet modificacions d'alguns mecanismes fonamentals de participació com el seguiment, la difusió del pla i el sistema d'avaluació incorporant indicadors. -Devolució del document tècnic a la ciutadania i elaboració de les modificacions pertinents	-El pla esta lligat a un crèdit pressupostari de legislatura -Transversalitat amb els pressupostos municipals i reglament de participació (el pla de participació elabora i modifica els instruments de participació) -Es crea una comissió de participació per donar seguiment polític al pla de participació	(esta en procés) -Al document de devolució dels òrgans de participació han participat un total de 18 associacions amb propostes concretes i 14 aportacions individuals, les quals han modificat alguns mecanismes de participació presentats al document tècnic
Estratègia Agroalimentari a de Vitòria-Gasteiz	-Associacions, organitzacions, persones a títol individual i Ajuntament BOTTOM-UP	-Realització d'un manifest per part del teixit associatiu -Diagnòstic previ -Pla municipal d'Agroalimentació(aprovat al ple municipal) -Procés amb tallers oberts i taules sectorials	-Teixit associatiu i organitzacions juntament amb institucions públiques (Centre d'estudis ambientals) i equips professionals externs	(Esta en procés) -s'ha establert un pla d'acció amb mesures a implementar a curt mig i llarg plaç
Pla estratègic del departament de Polítiques socials 2016-2019	-Ajuntament, equip tècnic (departament de serveis socials) TOP-DOWN	-Realització d'un pla per part dels serveis tècnics -Taller amb treballadors del departament de polítiques socials -Exposició pública a la ciutadania i aportacions via web(entitats i associacions)	-Serveis tècnics del departament de polítiques socials i regidoria (recursos/ planificació)	(Esta en procés) -Realització d'un protocol d'acció per estudiar i combatre l'exclusió social

PROCESSOS PARTICIPATIUS VITÒRIA				
NOM PROCÉS	QUI PARTICIPA	MECANISMES DE PARTICIPACIÓ	COORDINACIÓ	IMPACTE SOCIAL
Cap a un nou model de policia local	-Policia local, equip de govern i ciutadania TOP-DOWN	-Policia local realitza un primer informe de diagnòstic del model actual -Jornades obertes per donar a conèixer els objectius i el procés -Tallers participatius de seguiment i avaluació procés -Jornades de portes obertes per visitar les instal·lacions policials	-Equip de govern juntament amb policia local realitzen diagnòstic del model actual de policia, posteriorment convoquen de manera oberta a la ciutadania i presenten procés i sessions participatives (consens/planificació/ claretat objectius/ integració sistema)	-S'han presentat un total de 55 aportacions en la fase de devolució, que han sigut respostes per l'equip tècnic i moltes d'elles han sigut afegides al model de policia local (exemple; denúncia on-line, servei de barri, formació; etc)
Millora el teu barri. Pressupostos participatius per a la via pública	Ajuntament i consells territorials del municipi TOP-DOWN	-Integrat dins del Pla de Mobilitat sostenible i espai public -Dos mecanismes de participació: via correu(díptic informatiu) o per mig dels consells territorials com associació o a través d'elles.	-Presentació del procés als consells territorials -Sessió de treball de l'ajuntament amb associacions dels consells territorials i personal tècnic(servis i departaments d'espais públics i noves tecnologie) -Obert plaç de propostes ciutadanes i dels consells, via web i espai físic(centres cívics) -Sessió de treball amb els consells territorials per establir el llistat definitiu d'obres a executar (planificació/integració)	-Es van realitzar un total de 361 aportacions per part dels veïns i veïnes dels barris del municipi. I 356 propostes per part dels 6 consells territorials que hi han al municipi -El teixit associatiu va demanar obrir el procés a la ciutadania no associada i realitzar seguiments més periòdics
Persones joves i oferta cultural municipal	-Ajuntament, servei de planificació cultural i festes i joves associats TOP-DOWN	-Conformació d'un grup amb persones joves de les associacions -Sessió de coordinació i funcionament liderat per l'Ajuntament i equip tècnic -Sessió d'informació i presentació de la programació cultural per part de l'equip tècnic -Sessió de propostes i avaluació	-Proposta i programa dissenyat per l'Ajuntament i presentat al grup conformat previament i convocat per l'Ajuntament (planificació/recursos/ integració sistema)	-S'han encetat polítiques de joventut -S'han dut a terme un total de 89 accions -S'ha creat un observatori de la joventut amb documents i estudis ja realitzats i avaluacions dels plans portats a terme.

PROCESSOS PARTICIPATIUS VITÒRIA				
NOM PROCÉS	QUI PARTICIPA	MECANISMES DE PARTICIPACIÓ	COORDINACIÓ	IMPACTE SOCIAL
Foro Ciutadà per la mobilitat sostenible	Ajuntament, equip tècnic i associacions que formen part del Pla de mobilitat sostenible i espai públic TOP-DOWN	-Sessions de debat i propostes participades(proto cols, decrets, reglaments;etc) a temes sobre mobilitat i espai públic -L'equip tècnic presenta estudis al voltant dels temes a tractar a les sessions i en base a aquests es realitzen aportacions i debats	-Foro creat a partir del Pla de mobilitat i espai públic de 2006 i es reprèn de nou per a fer seguiment de la mobilitat al nou Pla General d'Ordenació urbana (integració sistema/ claredat objectius/ planificació, transversalitat)	(Esta en procés) -D'aquest Foro eix el Pacte ciutadà per la mobilitat sostenible i també una estructura organitzativa per tal de donar seguiment als temes relacionats amb mobilitat, sostenibilitat i espai públic.
Revisió del model de Participació ciutadana	-Ajuntament, tècnics ajuntament i associacions TOP-DOWN	-Tallers presencials per dissenyar el procés i coneixer les expectatives -Tallers presencials de diagnòstic participatiu (dividit per àmbits) -Tallers presencials de disseny del model i propostes -Tallers de devolució i avaluació (difusió convocatòries i resums tallers amb xarxes socials, e-mail	-Ajuntament convoca a les sessions i tallers presencials a les entitats membres dels consells de participació(fase de disseny) i a les entitats de la base de dades dels serveis de participació(fase de prioritació) (integració sistema, consens/ planificació/ recursos/claretat objectius)	-Alta participació realitzant aportacions en les diferents fases, sobretot en fase de disseny, propostes de futur(133 persones entre grups polítics, entitats i persones a títol individual) i fase d'esborrany del document(23 documents)

PROCESSOS PARTICIPATIUS SARAGOSSA				
NOM PROCÉS	QUI PARTICIPA	MECANISMES DE PARTICIPACIÓ	COORDINACIÓ	IMPACTE SOCIAL
Ampliació Parc Pignatelli	-Veïns i veïns del parc, Tècnics i Ajuntament TOP-DOWN	-On-line: Enquesta i enviament de propostes -Presencial: per mig de les Juntes de districte (informació), centres cívics (formació) i taules de treball temàtiques (debat de propostes i valoracions)	Ajuntament informa del començament del procés i convoca per mig de les juntes de districte i centres cívics a una visita guiada al parc (veïns), posteriorment es conformen taules de treball per on passen les propostes debatudes previament en les juntes de districte.	(Esta en procés) -S'han presentat un total de 130 propostes
Enquesta ciutadana nomenclatura del barri de Juslibol	-Equip Ajuntament, tècnics i empadronats majors de edat del barri de Juslibol TOP-DOWN	-Enquesta individuals realitzada als espais municipals del barri designats per l'ajuntament, es porta a terme un dia concret. -Les associacions veïnals o grup de veïns i veïnes, poden presentar una candidatura per mig d'un document de declaració jurada amb firmes (no més de 250) previament acceptades pel secretari general del ple.	-Informació per mig del BOPZ -Convocatòria per mig de la pàgina web de l'Ajuntament i centres municipals del barri.	(esta en procés)
Reurbanització Parc Venecia	-Ajuntament, equip tècnic, cos policial, veïns/veïnes del parc venecia TOP-DOWN	-Consulta ciutadana als veïns i veïnes empadronats en el barri	-l'Ajuntament convoca als veïns del barri per mig d'una consulta (planificació)	-Inclusió dels resultats en el PGOUZ i realització de les obres proposades en la consulta
Barri de Santa Isabel. Pressupostos Participatius	-Ajuntament, equip tècnic, serveis del districte del barri, entitats, veïns del barri i partits polítics	-Presentació de propostes de projectes a la junta de districte del barri de Santa Isabel (presenten propostes entitats i associacions del barri) -Sessió de debat de les propostes	-Junta de districte aglutina les propostes (planificació/recursos)	(En procés) -Propostes realitzades per una diversitat important d'associacions del barri, un total de 13 associacions.

PROCESSOS PARTICIPATIUS SARAGOSSA				
NOM PROCÉS	QUI PARTICIPA	MECANISMES DE PARTICIPACIÓ	COORDINACIÓ	IMPACTE SOCIAL
Debat sobre les bases que regulen la convocatòria de subvenció d'Acció Social	-Servei administratiu de drets socials, Ajuntament, Consell sectorial tercer sector TOP-DOWN	-Servei administratiu de drets socials realitza les bases de convocatòria d'acció social i posteriorment es debat en el consell sectorial, l'informe de resultat es porta al govern municipal.	-Servei Administratiu de drets socials realitza les bases de convocatòria i les porta al consell per a debatre (planificació)	-Han participat un total de tretze entitats i un partit polític.
Mapa col·laboratiu: ple infantil	Serveis de l'Ajuntament, centres educatius, alumnat (10-16 anys) i consell municipal de xiquets i xiquetes TOP-DOWN	-Integrat dins del Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) i vertebret per mig dels centres educatius amb accions pedagògiques de debat i proposta -Elecció de regidors infantils -Sessió d'exposició de les propostes finals al Ple infantil municipal	-Els centres educatius amb els serveis tècnics de la ciutat proposen un projecte educatiu que sustente la realització del Ple Infantil Municipal (planificació/integració sistema/ claretat objectius)	-Han participat un total de 8 col·legis amb 610 xiquets i xiquetes participants, elecció de 31 regidors infantils i 15 consellers. -Realització d'un mapa col·laboratiu
Consultes ciutadanes, dades obertes i transparència municipal	-Ajuntament, ciutadania major de 16 anys TOP-DOWN	-Enquestes individuals i consulta ciutadana per mig de la plana web de l'Ajuntament i també de manera presencial	-Ajuntament realitza enquesta i envia als centres cívics	-Participació en les enquestes i consultes d'aproximadament 3000 persones
Projecte Falcó pelegrí	Fundació per a la conservació del Falcó, Ajuntament BOTTOM-UP	-Sessió d'informació per donar a conèixer el projecte Falcó Pelegrí	Fundació per a la conservació del Falcó promou el projecte en l'any 2012 i l'Ajuntament actualment realitza accions dins de l'Estratègia per a la conservació de la biodiversitat de Saragoissa	-Sensibilització de la situació a la ciutadania de Zaragoza i millora i conservació de l'hàbitat del falcó a la ciutat de Saragoissa.
Revitalització centre històric	Ajuntament, equip tècnic ajuntament, empreses externes (sociòlegs, planejament i medi ambient) ciutadania TOP-DOWN	-Diagnòstic del centre històric -Presentació i exposició pública del estudi -Sessions amb entitats i ciutadania per realitzar propostes (50 sessions)	-En base a la candidatura de capitalitat Europea 2016 l'Ajuntament promou un pla de revitalització per al centre històric, finalment és porta a terme un estudi de la situació i un informe estratègic de millora del centre per al 2016.	-S'han prioritzat setze propostes
Restauració pont de ferro	Ajuntament, equip tècnic i ciutadania TOP-DOWN	-Consulta ciutadana a través de la web, als veïns i veïnes empadronats en el barri	-Ajuntament i comissió d'infraestructures i participació ciutadana promou la consulta electrònica	-Realització de les obres de millora del pont de ferro

PROCESSOS PARTICIPATIUS VALÈNCIA				
NOM PROCÉS	QUI PARTICIPA	MECANISMES DE PARTICIPACIÓ	COORDINACIÓ	IMPACTE SOCIAL
Consulta ciutadana sobre inversions en barris	-Ajuntament, tècnics, majors de 16 anys empadronats en la ciutat i entitats ciutadanes TOP-DOWN	-Presentació projectes via aplicació web -Sessions en grups de treball per cada junta de districte -priorització de propostes per mig de votació	Ajuntament informa del començament del procés, serveis tècnics estudien i validen els projectes, les juntes de districte aglutinen als grups de treball (planificació/ recursos/ consens)	-S'han aprovat projectes en els 19 districtes de la ciutat, 57 projectes són els que finalment es portaran a terme
Va Cabanyal!	-Ajuntament, personal tècnic, empresa externa i associacions/ entitats del barri de cabanyal TOP-DOWN	-Realització d'un diagnòstic del barri i autodiagnòstic amb entitats -Sessions i tallers participatius per propostes i prioritzacions	-El procés està lligat a les iniciatives EDUSI, per tant es realitza per presentar-se a la convocatòria de subvencions europees. L'Ajuntament juntament amb l'equip extern porten endavant el procés de participació (planificació/claretat objectius)	S'han presentat 11 línies d'actuació a la iniciativa EDUSI
Consulta ciutadana mobilitat urbana(transp ort línies EMT)	-Ajuntament, EMT i ciutadania major de 16 anys empadronada en la ciutat de València TOP-DOWN	-Presentació de propostes en una de les set juntes de districte que hi ha a la ciutat de València. -Reunions per elaborar document de consens de propostes -Devolució de les propostes extretes de la consulta per part de la EMT	-Juntes de districte arreplegen propostes i aquestes les treballen en un document de consens que es entregat a la EMT, posteriorment la EMT estudia les propostes i fa les modificacions pertinents	(Esta en procés)
Pla de participació pública per a la revisió del PGOU	-Ajuntament, equip tècnic (departament de serveis socials) TOP-DOWN	-Exposició pública a la ciutadania i aportacions via web(entitats i associacions)	-Serveis tècnics del departament de medi ambient i urbanisme(recursos/ planificació)	*(no es troben resultats) entrevistes
Pla Jove de la ciutat 2014-2018	-Ajuntament, Universitat de València, entitats de joves TOP-DOWN	-Diagnòstic de la situació socio-demogràfica dels joves -Creació de taules sectorials(grups de discussió), pàgina web per aportar sugerències al pla jove i trobades amb col·lectius de joves	-Ajuntament, Departament de Joventut proposen un pla amb més de 200 accions -Universitat de València coordina les dos fases del pla(diagnòstic i grups de discussió)	(en procés?) entrevistes Associacions i entitats de joves estan adherides al pla jove

Anàlisi de les dades que aporten les taules

Qui participa:

S'observa que són els processos participatius de Vitòria els que, en termes generals, compten amb una composició social més variada, representativa i extensa en el territori. En alguns dels projectes revisats, com és el cas de l'estratègia agroalimentària o el nou model de policia local, són processos promoguts per la ciutadania i/o les entitats socials per a, posteriorment, rebre el suport de l'Administració local.

Per als casos de Saragossa i València, però sobretot en el cas de Saragossa, la implicació ciutadana es limita a les associacions i persones que tenen una vinculació directa amb el projecte (veïns i veïnes d'un barri concret). Cal assenyalar que els dos, tant Saragossa com València, compten amb un nombre elevat de processos d'informació i consulta més que de processos de participació, la qual cosa no afavorix la implicació de grups socials i col·lectius representatius de la ciutat.

Com es participa:

A Vitòria, la majoria dels processos de participació compten amb fases planificades, es fa formació prèvia a les persones participants i tenen, a més, sistemes d'avaluació i seguiment. Les tres ciutats compten amb recursos no presencials (pàgines web, correu electrònic, aplicacions, etc.) que creen nous canals que faciliten la participació individual. En

este sentit, Saragossa ha desenvolupat diverses eines en Internet que afavorixen una major informació i transparència dels processos. En general, la majoria de processos organitzen sessions i grups de treball per a desenvolupar-los i definir-los, però són Vitòria i Saragossa les que vinculen i integren grups i taules de treball creats en processos anteriors als nous processos. Això contribuïx a conformar una base social amb cultura participativa, cosa que a llarg termini pot facilitar l'avaluació, el seguiment i la millora dels projectes que per la seua envergadura ho necessiten.

Coordinació:

A grans trets, Vitòria compta amb processos de participació que estan coordinats d'una manera més equilibrada entre Administració, agents, personal tècnic i professionals externs. Així i tot, les tres ciutats compten en la majoria de processos amb un control per part de l'Administració i el seu cos tècnic. Només Vitòria, i en menor grau Saragossa, ha implementat processos amb equip extern o amb entitats ciutadanes o taules i comissions de treball d'associacions vinculades al projecte.

Impacte social:

Les tres ciutats disposen d'informació en la pàgina web sobre els resultats dels processos (finalitzats). Vitòria té un nombre elevat de processos finalitzats amb resultats visibles i amb un impacte positiu, ja que a partir d'alguns s'han creat nous espais d'articulació de la participació o recursos que en alguns casos poden fomentar

processos d'innovació social, com és el cas de l'Observatori de la Joventut. Saragossa també ha posat en marxa un procés amb un impacte ben visible, a partir del qual s'ha establert un calendari a llarg termini d'accions i polítiques concretes.

En este sentit, cal assenyalar que són els processos que compten amb un teixit social altament implicat, o que inclús promouen els projectes de participació, els que en definitiva aconseguixen un major impacte positiu una vegada finalitzat el procés.

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

S'analitzen en este apartat tres aspectes que han d'indicar, per un costat, si els òrgans o canals de participació establerts afavorixen la implicació del nombre més gran possible de població i si, a més, faciliten la creació d'espais de negociació, de consens i de presa de decisions; i per un altre si són òrgans en què la presa de decisions col·lectiva que s'hi dóna es tradueix en una implementació posterior dels resultats per part dels poders públics. Les variables que cal tractar són:

Composició social: esta variable es defineix, com ocorre en els processos, com el tipus de grups socials que componen els òrgans de participació. Si compten amb un teixit social divers i representatiu, que facilite a més la implicació de la ciutadania. Una ciutadania que, tot i que pot estar associada, no participa dels processos i projectes per

diverses raons (per trobar-se en àrees rurals o perifèriques, per ser grups poblacionals i socials que per diversos motius són aliens, agents i professionals externs a l'Administració, etc.). Interessa comprovar si estos òrgans compten amb un cert equilibri poblacional pel que fa al territori que comprén.

Mecanismes de participació: es definixen com el format que s'adopta per a aconseguir espais de deliberació i de relació entre ciutadania i Administració local. Haurien de seguir un protocol d'actuació normalment definit pel reglament de participació, però també saber adaptar-se al context i ser tan flexibles i autònoms com siga possible per a permetre la creació de grups de treball que faciliten tant la participació com la consecució dels objectius plantejats, així com la negociació entre els diferents agents.

Gestió dels processos de presa de decisions: s'estudia si els òrgans compten amb un procediment per a informar i comunicar sobre les decisions preses, així com si hi ha una vinculació directa entre els espais de participació i l'Administració local. És important que la presa de decisions es realitze després d'un procés tan ajustat com siga possible a la realitat política local i que estiga directament relacionada amb els assumptes públics, tant els més immediats com els que s'allarguen en el temps. Per este motiu, és important determinar la periodicitat de les reunions, que estes siguen eficaces quant a la informació que produïxen, així com transparents i accessibles, possibilitant la recollida de propostes i suggeriments de les entitats

que per diversos motius no poden formar part de les sessions presencials.

ÓRGANS DE PARTICIPACIÓ DEL GOVERN. VITÒRIA			
	COMPOSICIÓ SOCIAL	FUNCIONAMENT I MECANISMES DE PARTICIPACIÓ	GESTIÓ I ORGANITZACIÓ PRESA DE DECISIONS
ELKARGUNEAK(òrgans de participació per temàtiques)	-AAVV -ENTITATS(alguns consells no permeten entitats no associades) -PERSONAL TÈCNIC -EQUIP DE GOVERN I RESTA GRUPS POLÍTICS -PERSONES A TÍTOL INDIVIDUAL	-Elecció del representant de l'òrga -normes de funcionament de participació per a cada consell sectorial -Les entitats i persones a títol individual que vulguen participar, tenen que comunicar-ho al departament o servei del òrga de participació -Informació en la plana web -Servei de participació: paper d'assessorament i recolzament -Poden obrir les taules i foros necessaris	-Convocatòries per a la deliberació i elaboració de propostes, posteriorment portar a les comissions per mig d'un representant del consell sectorial: comissió política corresponen, comissió de ple, consell social; etc -Reunió com a mínim una vegada per trimestre i sempre que ho solliciti un terç de les associacions representades.
AUZOGUNEAK (òrgans de participació territorials)	-AAVV -ENTITATS -PERSONAL TÈCNIC	-Funcionen de manera autònoma cada uns dels consells -Els equips de cada zona, defineixen per a cada barri o zona els temes d'interès i sessió de treball per a establir metodologia de funcionament -convocatòria oberta per definir els objectius de l'òrga territorial -Per mig de sessions de treball s'estableixen els projectes -Els centres cívics són els llocs on articular la participació per projectes -Poden crear-se foros temàtics -Elecció d'un representant o varis per participar en el consell social del municipi o en la comissió de ple corresponen.	-Els Consells Territorials realitzen reunions conjuntes de caràcter informatiu per a tractar aquells temes amb transcendència i que afecta a diferents àmbits territorials o a tot el municipi. Igualment hi han mecanismes de coordinació entre els diferents Consells Territorials, així com entre aquests i els Consells Sectorials. -Cada Consell Territorial elabora una memòria anual sobre els assumptes de major rellevància tractats en l'àmbit del propi Consell.
Consell social del municipi	-ELKARGUNEAK -AUZOGUNEAK	-Òrga de participació per al debat, propostes e informar al voltant de les temàtiques o projectes estratègics -Té com a objectiu canalitzar una reflexió conjunta dels òrgans de participació existents i elaborar informes -Constituït per representants designats pels diferents òrgans de participació -Normes pròpies de funcionament	-Elaboració d'un informe anual i elaboració de consultes populars. Els informes elaborats són remesos a la secretaria general del ple i aquesta ho remetrà a tots els grups polítics. Els informes també són presentats trimestralment pel consell social a la comissió informativa de participació ciutadana
*encara que apareixen només tres òrgans de participació, Vitoria compta amb altres òrgans(taules, foros;etc) de participació que són creats per a plans i projectes concrets. *open data vitoria: portal de datos abiertos			

ÓRGANS DE PARTICIPACIÓ DEL GOVERN. SARAGOSSA			
	COMPOSICIÓ SOCIAL	FUNCIONAMENT I MECANISMES DE PARTICIPACIÓ	GESTIÓ I ORGANITZACIÓ PRESA DE DECISIONS
CONSELL DE CIUTAT	-CONSELLS SECTORIALS -ASSEMBLEA CIUTADANA -GRUPS POLÍTICS MUNICIPALS	-Elecció de nou representants de la societat civil elegits per l'Assemblea ciutadana i la federació de veïns -Òrgan consultiu en els àmbits del desenvolupament local i la planificació estratègica urbana -Representa i conforma els consells sectorials de la ciutat	-Convocatòria a plens de consell de la ciutat(quatre sessions ordinàries a l'any) i creació de grups de treball en base a projectes concrets
ASSEMBLEA CIUTADANA	-ENTITATS SOCIALS CENSADES A LA CIUTAT	-Elecció de nou representants per participar en el consell social de la ciutat -Conformació de grups de treball per al consell de ciutat -Correcció de transmissió d'informació de l'Ajuntament cap a les entitats de la ciutat.	-l'Assemblea ciutadana realitza reunions de caràcter informatiu amb l'Ajuntament per a tractar temes relacionats amb el consell de ciutat, la elecció de representants i la ratificació de noves entitats inscrites a la ciutat. -És l'òrga que canalitza la informació i comunicació entre el consell de ciutat i l'ajuntament
OPEN GOVERNMENT: mapes col·laboratius, blog ciutadà i programa "des dels barris"	-AJUNTAMENT -REGIDORIA DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA I TRANSPARÈNCIA -ENTITATS SOCIALS -AAVV	-Òrga de participació per al foment de la transparència, rendició de comptes i la participació directa via web de part de la ciutadania local(depen del projecte)	-Elaboració de mapes virtuals amb temes i propostes de ciutat relacionats amb projectes concrets(mapes col·laboratius urbans, infantils;etc) -Portal ciutadà a la plana web de l'Ajuntament -Les regidories pertinents compareixen en reunió de barris per a informar dels comptes i posteriorment obrir torn de preguntes, a més s'obri un temps d'exposició i preguntes en la plana web de l'Ajuntament per a respondre de manera virtual als suggeriments i dubtes dels veïns en cada

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ DEL GOVERN. VALÈNCIA			
	COMPOSICIÓ SOCIAL	FUNCIONAMENT I MECANISMES DE PARTICIPACIÓ	GESTIÓ I ORGANITZACIÓ PRESA DE DECISIONS
CONSELLS DE DISTRICTE	-JUNTES MUNICIPALS DE DISTRICTE	-Es conformen grups de treball en cada una de les juntes de districte, aquests realitzen sessions on poden intervenir les entitats veïnals i ciutadania a títol individual -Informen sobre les comissions i problemàtiques del barri i aproven les actes anteriors	-Les entitats que volen intervenir han de presentar un escrit o fulla de participació explicant el motiu de la seua intervenció
CONSELL SOCIAL DE LA CIUTAT	-REGIDORIES -ORGANITZACIONS EMPRESARIALS -FED AAVV -ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA I MUNICIPAL -UNIVERSITAT I INSTITUCIONS SECTOR ECONÒMIC I PROFESSIONAL	-Consell social funciona com una assemblea que es realitza al menys una vegada al semestre, convocada per la Presidència	-Informa als departaments de l'Ajuntament per mig de recomanacions i sugerències -Els acords són informes i recomanacions de caràcter consultiu

S'analitza ara el contingut de les taules:

Composició social: tant Vitòria com Saragossa i València compten amb òrgans de participació ciutadana relacionats amb el territori urbà. Així mateix, inclouen també les àrees no urbanes a l'hora d'establir els seus òrgans de participació. La distribució d'estos pel territori és més ajustada i equilibrada en el cas de Vitòria i, en menor grau, a Saragossa i València. En este sentit, Vitòria compta amb una xarxa d'infraestructures, com són els centres cívics, que faciliten la implicació dels barris en els processos de participació. En canvi, València només compta amb les juntes de districte, que a més no s'ajusten a la realitat territorial de la ciutat i generen forts desequilibris.

Tant Saragossa com Vitòria compten, a més, amb mecanismes i canals de participació tecnològics que, si bé de moment no aglutinen un gran teixit social, sí que faciliten l'accés a la informació i comunicació a totes les persones que no formen part dels òrgans formals de participació.

Mecanismes de participació: encara que el reglament de participació de Vitòria regula de manera general els òrgans de participació, estos es configuren com a eines flexibles, capaces d'adaptar-se a la realitat i el context social. Tant a Saragossa com a Vitòria els diferents canals de participació tenen una relació directa entre ells i compten amb un organisme de gran escala, com és l'Assemblea Ciutadana, per al cas de Saragossa, i el Consell Social, per al cas de Vitòria, que tenen la

funció d'aglutinar i fer de corretja de transmissió i relació directa entre les entitats, els espais de participació de menor escala (consells territorials i consells sectorials) i l'Administració. València també compta amb un consell social de la ciutat, però este no posseïx el mateix tipus de funció que en els dos casos anteriors. És a dir, no és l'espai de reunió dels òrgans de participació de menor escala i s'informa del seu treball.

Gestió dels processos de presa de decisions: A Vitòria i Saragossa, la possibilitat de prendre decisions amb la implicació de la ciutadania es pot donar en diversos nivells, des dels òrgans de participació de menor escala, com els consells territorials i sectorials per al cas de Vitòria i el Consell de la Ciutat a Saragossa, fins als òrgans de participació de major escala, com l'Assemblea Ciutadana a Saragossa i el Consell Social Municipal de Vitòria. València té un funcionament més burocràtic, tant en els consells de districte com en el Consell Social de la ciutat, ja que es regix a través d'instàncies administratives per a aquelles entitats que no formen part d'estos òrgans de participació.

Les tres ciutats emeten informes i comuniquen a l'Administració de manera periòdica les decisions preses en els seus espais, però són Vitòria i Saragossa les que definixen un espai concret i una periodicitat clara perquè es duguen a terme i es gestionen les decisions treballades en els altres àmbits de participació.

ESTRUCTURA TERRITORIAL DE LA PARTICIPACIÓ

VITÒRIA

Hi ha dos tipus d'òrgans institucionals de participació, de base associativa o de base territorial (tenint en compte també les entitats locals menors de la ciutat i les àrees rurals). S'establixen per àrees temàtiques (elkargunes) i per les set zones territorials on estan situats els centres cívics (auzogunes). Estos centres cívics, al seu torn, són els espais on s'informa i es convoca les entitats i associacions perquè promoguen o s'integren en projectes i processos de participació.

SARAGOSSA

L'organització territorial de la participació a la ciutat de Saragossa s'articula a través de les juntes de districte. Estes es dividixen en juntes de districte municipals, i inclouen tots els barris de la ciutat, i en juntes de districte veïnals, que comprenen els barris rurals. Encara que són estes els òrgans territorials designats per a descentralitzar el govern local i afavorir la participació de la ciutadania, cal assenyalar que a la ciutat de Saragossa hi ha un teixit associatiu veïnal, representat per la Federació de Veïns (FAAVVZ), que compon el gruix del teixit social dels barris de la ciutat i de les àrees rurals, i és sobre el qual pivoten els diferents òrgans de participació existents, com ara el Consell de la Ciutat, les comissions de treball sectorials, etc.

VALÈNCIA

L'organització territorial de la participació a la ciutat de València gira al voltant de les juntes de districte, en concret dels consells de districte, que s'organitzen entorn de grups de treball sectorials. Hi ha una composició desigual entre els districtes i les juntes de districte, ja que hi ha dènou districtes, però juntes municipals només n'hi ha set. Les mancances que es deriven d'esta estructura són conseqüència de la inexistència d'altres espais que canalitzen la participació en el territori, com podrien ser els centres cívics o els equipaments culturals.

3.2.5. Taula anàlisi comparada dels models de participació

Una vegada extrets, per a cada una de les ciutats triades, els elements que componen els seus models de participació, així com els factors que determinen la participació ciutadana local (com, qui, tema, coordinació i impacte), es mostra a continuació l'anàlisi comparada de les variables que determinen la qualitat d'estos models de participació.¹⁰ Les variables triades permeten assenyalar el nivell de qualitat dels diferents aspectes que configuren un model ideal de participació ciutadana. Així, per exemple, quan s'analitza el qui de la participació no sols és rellevant la seua quantitat, sinó si hi ha representativitat i diversitat del teixit social, en relació amb l'ètnia, classe, edat, etc.

¹⁰ Els criteris de qualitat es referixen a l'eina elaborada per l'OIDP, encara que adaptada per l'equip redactor d'este document

Amb tots estos elements es pretén realitzar un estudi del grau de qualitat de cada model que mostre les possibilitats de millora a l'hora de construir col·lectivament el model de participació a la ciutat de València.

A continuació s'enumeren cada una de les variables que s'han triat per a mesurar la qualitat dels models; algunes fan referència als processos de participació i altres als canals i òrgans.

Transferibilitat: quan una experiència de participació ciutadana té la capacitat de reutilitzar part dels seus elements essencials en altres contextos diferents, amb elevada probabilitat d'èxit. La qualitat i l'exhaustivitat de la informació facilitada per la documentació existent permeten estudiar la transferibilitat dels processos. Els criteris que determinen este aspecte poden ser, per exemple, la planificació de la metodologia, així com la diversitat i representativitat dels actors que cal integrar.

Extensió territorial: quan els processos participatius, així com els canals de participació, arriben a tot el territori que compon l'àmbit municipal, incloent-hi les àrees perifèriques a les quals, per la seua situació territorial i administrativa, els resulta difícil incorporar-se de manera regular als processos de participació ciutadana i, per tant, compten amb pocs antecedents participatius.

Diversitat poblacional: capacitat perquè tots o la major part dels

sectors de la població, incloent aquells que per diferents raons (culturals, socials, econòmiques, etc.) solen tindre més dificultats per a formar part dels processos de participació en l'àmbit municipal i per a proposar i iniciar processos participatius estiguen representats en les diferents ferramentes, processos i òrgans de participació.

Representativitat: quan es dóna la participació sense exclusió de les diferents organitzacions socials existents i estan representades les diferents expressions sociodemogràfiques.

Planificació: esta variable té en compte que tant el disseny del procés de participació com els canals i òrgans de participació compten amb una anàlisi prèvia del context econòmic, tècnic, organitzacional i sociopolític que marcarà les pautes de com s'ha d'organitzar cada un, les fases que comprenen, ordenades racionalment, i les relacions entre elles. També es valora la disponibilitat d'instal·lacions i equipaments, i que es troben distribuïts equitativament en el territori, així com de recursos econòmics i l'aportació d'actors externs. Tots estos aspectes doten d'autonomia i control de gestió els models implantats.

Implicació ciutadana: els mètodes utilitzats en els processos de participació han de propiciar i fomentar el diàleg, la negociació i la formació en cada una de les seues fases. La ciutadania ha de tindre un paper protagonista com a agent d'interlocució i de relació amb l'Administració local que ha de ser clarament identificat per part del model de participació.

Sistema d'avaluació: un model de participació de qualitat compta en tots els seus processos i canals de participació amb un sistema d'avaluació per a cada fase de tancament; a més, este sistema ha d'implicar la ciutadania i ser elaborat col·lectivament per les persones participants. Ha d'haver-hi, a més, un control dels efectes produïts per les actuacions que possibilite la redefinició d'objectius.

Sistema de seguiment: el model de participació ha de comptar amb processos de seguiment estructurats i payoutats. Ha d'establir-se un protocol d'actuació, els objectiu del qual siguen clars, i que tinga en compte el context del procés de participació i la seua composició social. Per altra banda, les persones integrants de l'òrgan de seguiment establert haurien d'alternar-se i no ser sempre les mateixes. L'elaboració de documents i la transparència de la informació també són elements que indiquen la qualitat.

Mètodes deliberatius: el model de participació ideal ha de contemplar la implantació de mecanismes i mètodes nous que fomenten la deliberació col·lectiva, el diàleg i la relació entre els diferents grups socials rellevants. També ha d'afavorir la innovació en el disseny de propostes i conformació de grups nous dins dels processos que s'implementen a la ciutat.

Implementació dels resultats: el model ha de permetre que els processos compten amb propostes, accions i decisions que puguen materialitzar-se. Els objectius que s'hagen establert en cada un dels

processos marcaran un canvi observable i substantiu de millora en les relacions socials i enfortiran la cultura participativa.

MODELS PARTICIPATIUS			
VARIABLES	VALÈNCIA	VITORIA	SARAGOSSA
TRANSFERIBILITAT	baixa	alta	millorable
IMPLICACIÓ CIUTADANIA	millorable-baixa	alta	millorable
PLANIFICACIÓ	alta	alta	alta
SISTEMA D'AVALUACIÓ	baixa	alta	millorable
SISTEMA DE SEGUIMENT	baixa	millorable	baixa
DIVERSITAT PARTICIPANTS	millorable	alta	millorable
MÈTODES DELIBERATIUS	baixa	millorable	baixa
IMPLEMENTACIÓ RESULTATS	millorable-baixa	alta	alta
REPRESENTATIVITAT	baixa	millorable	millorable-baixa
EXTENSIÓ TERRITORIAL	baixa	millorable	millorable

3.2.6. Recomanacions de l'anàlisi comparada

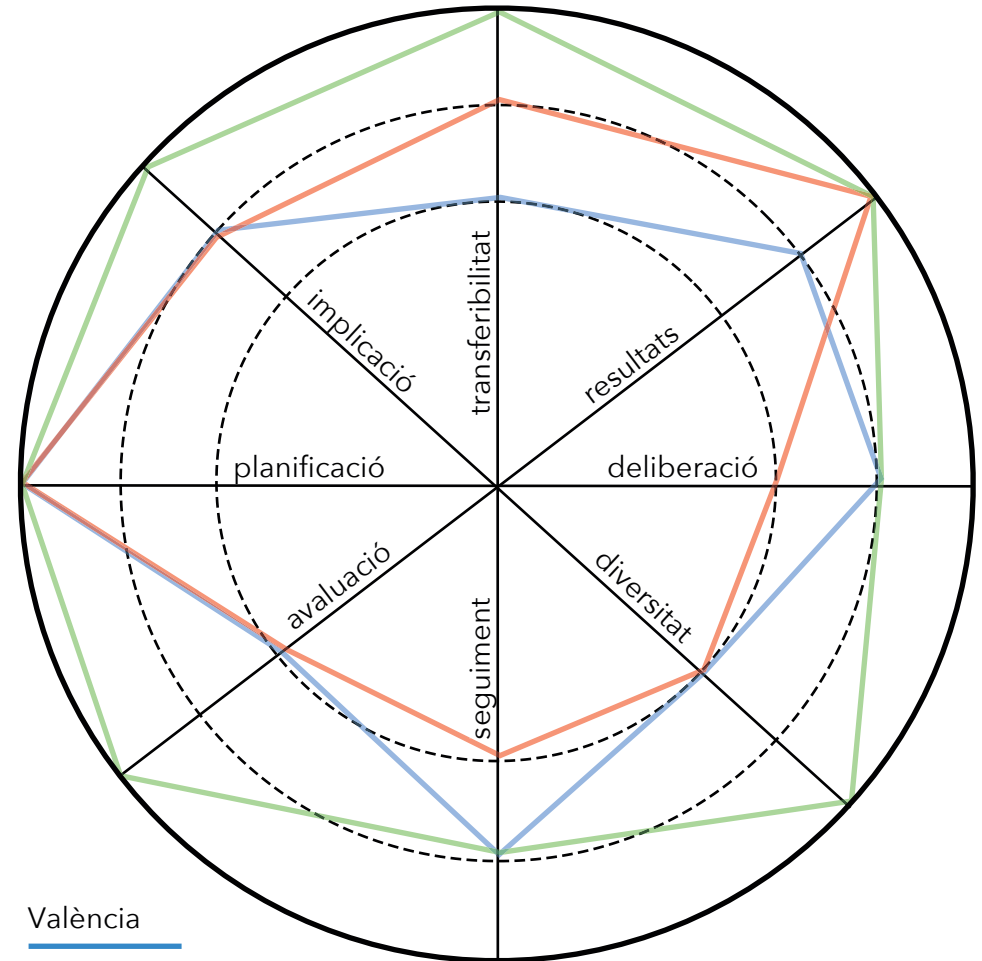
Després de dur a terme l'anàlisi comparada, se n'extrauen les recomanacions següents que han de servir per a orientar el desenvolupament del model de participació a la ciutat de València.

- Aconseguir un major equilibri en la vertebració territorial centre/perifèria. Descentralització real i efectiva de les juntes de districte. Incorporar altres espais públics com a llocs on articular la participació.
- Facilitar l'ús d'eines i recursos locals a la ciutadania (carrer, espais d'informació, equipaments culturals, etc.).
- Reconèixer col·lectius i moviments socials com a òrgans de participació a escala micro (fòrums, assemblees, etc.), així com establir canals de comunicació flexibles amb estos nous espais d'articulació social i veïnal.
- Establir criteris i sistemes d'avaluació i seguiment.
- Establir col·lectivament espais socials de presa de decisions (igualitaris, transparents, accessibles).
- Planificar de manera senzilla els processos de participació, amb objectius clars, papers assignats als diferents agents socials implicats, i gestió de recursos i despeses transparents.
- Fomentar la formació i la capacitació en els processos de participació.
- Fomentar la vinculació de nous grups socials compostos per ciutadania no associada.
- Presència de personal tècnic de l'Ajuntament amb capacitació pertinent, dependent del procés de participació. Tindrà una funció clau

com a facilitador de la consecució dels processos i la seua implementació.

- Promoure el funcionament dels òrgans de participació com a estructures senzilles i adaptables.
- El reglament ha de marcar les línies estratègiques a partir de les quals fomentar la cultura participativa de la ciutat.

CARACTERITZACIÓ MODELS

València

Vitòria

Saragossa

4. DESENVOLUPAMENT DEL PROCÉS DE PARTICIPACIÓ

4.1. ENTREVISTES

Les entrevistes, com a instrument per a explorar qualitativament les visions i l'imaginari sobre la participació de certs col·lectius a la ciutat, van ser el punt de partida per a la recollida d'informació a partir del qual es van desenvolupar la resta d'activitats del procés, ja que permetia ampliar la xarxa i les aportacions a este.

Per a això es van fer entrevistes, tant individuals com grupals, amb representants de tots els partits polítics, amb regidories i servicis tècnics de l'Ajuntament, així com amb representants del grup motor i amb sectors concrets de població per a facilitar la seua accessibilitat al procés; Este és el cas de les persones majors i els/les alcaldes/esses dels pobles de València.

Les entrevistes pretenien aconseguir els objectius següents:

- Conèixer el marc d'actuació per mitjà del qual dur a terme els processos de participació ciutadana.
- Explorar els òrgans i canals de participació existents en l'àmbit de la ciutat de València, així com la seua valoració pels equips administratius i tècnics de l'Ajuntament.
- Analitzar les expectatives que els diferents grups polítics tenen entorn del model de participació que es vol elaborar.

Entrevistes

A continuació es presenta un quadre resum d'estes entrevistes.

ENTREVISTES		
Tipus d'agents	Nom	Temes tractats
PARTITS POLÍTICS (entrevistes individuals)	PP COMPROMÍS PSPV CIUTADANS VALÈNCIA EN COMÚ	- Conceptualització de la participació - Eines de participació - Límits institucionals - Perspectiva d'una societat participativa - Com realitzar un procés participatiu (bottom-up/top-down) - Societat valenciana/teixit associatiu - Model de participació ideal
REGIDORIES (9)	- Desenvolupament Econòmic - Serveis Socials - Participació i innovació democràtica - Mobilitat - Urbanisme i habitatge - Joventut - Medi ambient - Cultura- Educació	- Conceptualització de la participació - Eines de participació - Límits institucionals - Perspectiva d'una societat participativa - Com realitzar un procés participatiu (bottom-up/top-down) - Societat valenciana/teixit associatiu - Model de participació ideal

ENTREVISTES		
Tipus d'agents	Nom	Temes tractats
TÈCNICS/ES ÀREES (11 SERVEIS)	<ul style="list-style-type: none"> - Formació i Ocupació - Comerç - Igualtat - Participació - Migracions - Serveis Socials - Joventut - Urbanisme i Habitatge - Medi ambient - Cultura - Hisenda 	<ul style="list-style-type: none"> - Eines de participació formal-informal - Possibilitats i límits institucionals - Canalització demandes ciutadanes des de l'administració (bottom-up/top-down) - Serveis de participació municipal
POBLES DE VALÈNCIA	15 participants	<ul style="list-style-type: none"> - Eines de participació formal-informal - Com realitzar un procés participatiu - Canalització demandes ciutadanes des dels pobles de València - Conceptualització de la participació - Model de participació ideal - Organització multinivell ciutat València - Problemes i límits administratius

Les entrevistes, tant individuals com grupals, es van estructurar en tres blocs temàtics:

A. ASPECTES CONCEPTUALS, IMAGINARI DE LA PARTICIPACIÓ SOCIAL

- Expectatives que cal aconseguir amb la participació (reforç del teixit social, implicació ciutadana, transparència, presa de decisions per a les polítiques públiques, etc.).

- Incidència i impacte de la participació ciutadana a València (transformació de polítiques públiques, òrgan consultiu dels canvis a la ciutat, relació directa Administració-ciutadania, ciutat intel·ligent, etc.).

- Importància del teixit social i de la ciutadania de la ciutat de València. Valoració del seu pes i capacitat de portar avant processos de participació. Coneixement de les xarxes associatives, la seua rellevància i activitat.

B. ASPECTES PRÀCTICS, FUNCIONAMENT DE LES EINES DE PARTICIPACIÓ A LA CIUTAT

- Valoració de la participació fins al moment. Està prou desenvolupada a escala documental, de processos i projectes? És oberta? Representa el teixit social de la ciutat i als assumptes d'interés de la ciutat?

- Valoració del reglament i les seues eines a l'hora de facilitar la participació (consells, juntes).

- Influència en els temes públics des de l'acció de col·lectius i associacions. Els sembla senzill? Es parla de gestió més enllà de preferències?

- Efectivitat de la participació. Les propostes arriben a acceptar-se i implementar-se? Si és així, com és eixe procés? (seguiment, avaluació, impacte...).

C. FOMENT DE LA PARTICIPACIÓ

- Tipologia de la participació institucional. Es fomenta una participació activa i propositiva o és més una mera transmissió de queixes i suggeriments per via administrativa? Es fomenten espais de participació no dependents de l'Administració? Es promouen processos de participació bottom-up?

- Articulació institucional de la participació i coordinació. Quines àrees promouen processos de participació? S'articulen a través la Regidoria de Participació Ciutadana i Acció Veïnal o de manera independent? Com es valora el paper de la Regidoria de Participació Ciutadana i Acció Veïnal?

- S'incorporen propostes sorgides del treball autònom d'iniciatives socials? De quina manera poden incorporar-se; hi ha eines administratives per a assumir esta tasca?

- Eines i recursos existents a la ciutat que poden aportar valor als processos de participació de la ciutat (gra de coneixement de l'existència d'equipaments d'ús veïnal, xarxes associatives, projectes promoguts per les entitats socials, etc.).

A continuació s'exposen, organitzades per línies temàtiques, les conclusions d'esta fase d'entrevistes.

Línia Temàtica 1: ÒRGANS I CANALS DE PARTICIPACIÓ

Sobre els òrgans de participació, les principals idees que van sorgir van ser:

- Necessitat de redefinir les juntes de districte com a espais de treball pròxims a l'activitat als barris del teixit associatiu. Un teixit associatiu que ha de ser, al seu torn, divers i incloure múltiples col·lectivitats. Es manifesta que el teixit social ha canviat considerablement en els últims anys i, per tant, les juntes de districte haurien d'adaptar-se a les realitats dels barris i ser un espai on es reflectisca esta nova representativitat.

- Necessitat de redimensionar les juntes de districte com a unitats administratives lògiques amb el territori i des d'un enfocament integral. Baixar a escala de barri les seues accions i funcions. El seu marc d'actuació ha de ser assumible i reconegut per la ciutadania en cada barri i, per tant, afavorir que siga un canal de participació accessible per als veïns i veïnes als barris.
- Afavorir espais presencials de participació o un servici de proximitat amb una certa autonomia, on facilitar la figura de l'interlocutor/a que canalitze el diàleg entre l'Administració i el veïnat. Les juntes de districte podrien ser este espai, però haurien de tindre competències tant tècniques com polítiques, així com recursos i un protocol d'actuació sobre participació als barris.
- Els canals de participació haurien de funcionar com a espais d'informació i en els quals prestar suport tècnic a les associacions per a poder portar avant projectes als quals puguen incorporar-se després tots (polítics, tècnics i ciutadania).
- Crear un consell consultiu de ciutat amb representativitat tant territorial com sectorial.
- Assegurar que els canals de participació estiguen integrats per grups diversos, tant a escala de barri com a escala temàtica i professional, a fi d'aconseguir una participació real i representativa.

- Propiciar que els consells siguen un canal de participació on poder obtindre informació sobre projectes, pressupostos i la seua distribució. Dotar-los d'eines àgils per a la presa de decisions basades en necessitats detectades i sentides per la ciutadania. L'Administració exerciria un paper de monitoratge i acompanyament per a facilitar projectes de participació. Diferenciar clarament el funcionament dels consells del funcionament dels plens. Els consells s'establirien com a òrgans de treball del teixit associatiu i tindrien més autonomia respecte als partits polítics a l'hora de proposar i prendre decisions.
- Obrir canals de participació digitals però acompanyats d'eines presencials. Estos canals digitals es conceben com a espais per a la consulta d'informació sobre processos i projectes i no tant com a espais de deliberació i/o de presa de decisions sobre propostes.

Línia temàtica 2: PROCESSOS DE PARTICIPACIÓ

En esta secció es va tractar el possible funcionament dels processos participatius a futur, així com els elements que els caracteritzen, intentant diferenciar entre processos bottom-up i top-down.

- Realització dels processos de participació com a projectes concrets. Hauran de ser primer estudiats pels equips tècnics i els servicis pertinents de l'Ajuntament per a determinar la seua viabilitat i posteriorment s'obriran a la ciutadania, que haurà de prioritzar-ne l'execució.

- Els projectes hauran de sorgir als barris, amb el suport dels servicis de proximitat, que seran els que facilitaran els recursos perquè el veïnat com a col·lectiu pugui detectar, juntament amb el personal tècnic i professional pertinent, les necessitats del barri. Facilitaran també l'establiment d'espais de diàleg entre el veïnat i les entitats associatives diverses, per a treballar en la formulació de propostes que vagin cap al bé comú. Els projectes hauran de tindre una perspectiva integral i la possibilitat de funcionar a dos nivells, consultiu i decisor, depenent de la capacitat dels agents locals per a incorporar els resultats del procés.

- Fomentar des dels servicis més pròxims als barris canals de capacitat i formació en eines participatives orientades als processos que s'inicien als barris. Esta formació tindria dos funcions principals: d'una banda, facilitar l'accessibilitat als projectes participatius que posteriorment es duguen a terme als barris, i d'una altra, generar una cultura de la participació als barris i a la ciutat des d'una perspectiva col·lectiva. És a dir, establir espais de trobada entre associacions i el veïnat d'un mateix barri per a la millora del teixit associatiu, a través de la formació.

- Els processos de participació hauran de partir d'un diagnòstic de les necessitats existents als barris, per a recollir després propostes de solució que hauran de prioritzar-se i traslladar-se posteriorment des dels equipaments dels barris a les instàncies oportunes. Es realitzarà el treball en dos nivells territorials; d'una banda, a escala de ciutat, des

de l'Ajuntament, per a assegurar la realització de projectes que compreguen tota la ciutat; i d'una altra, a escala de barri, on s'iniciarien processos de participació per a projectes concrets, diagnosticats prèviament pel teixit associatiu i els servicis de l'Administració descentralitzats als barris.

- Prèviament a l'inici d'un procés de participació s'haurà de determinar una metodologia i un pla d'acció que siguin acceptats per tots els actors que hagen de participar, deixant clars els límits a què pot arribar el procés. S'ha de tindre un discurs compartit de la participació.

Línia temàtica 3: EINES PARTICIPATIVES PER AL FOMENT DE L'ASSOCIACIONISME

Definir les eines que faciliten la conformació d'un teixit social organitzat i que fomenten una participació amb un caràcter més col·lectiu i en xarxa.

- Establir un cens o registre d'entitats i col·lectius informals (sense personalitat jurídica) que servisca per a treballar de manera coordinada entre l'Administració i estos col·lectius. Estos grups no associats han de responsabilitzar-se de les seues demandes per a assegurar la seua continuïtat i establir a llarg termini un diàleg més horitzontal i igualitari entre Administració i ciutadania.

- Assegurar un registre d'associacions divers i obert a tot tipus de

grups i col·lectius. Facilitar-ne la inscripció, així com les modificacions i actualitzacions pertinents per part de l'associació. Que este registre tinga un format més accessible i autònom.

- Oferir eines participatives a les escoles perquè treballen des del currículum escolar en projectes de base participativa.

- Aproximar els processos de participació als espais i equipaments freqüentats per la ciutadania i als llocs on es vol participar. En este sentit, dotar de contingut i activitat associativa els equipaments que hi ha als barris per a generar treball en xarxa des de la interconnexió i diàleg entre el teixit associatiu.

- Incorporar eines de seguiment i avaluació en cada projecte i que estos puguen, a llarg termini, conformar, per exemple, comissions de treball mixtes per a dotar de continuïtat els processos iniciats.

- Dotar de funcions les associacions des dels espais de representació veïnal (equipaments de barri), que siguen agents interlocutors entre Administració i ciutadania no associada. La seua representació del barri ha de ser d'este com a col·lectiu, reflectint-ne la diversitat i evitant que siga sectorial o representativa únicament d'una associació o col·lectiu concret.

- Incorporar des dels servicis de l'Ajuntament la figura del "dinamitzador/a participatiu/va" per a fomentar la participació i

l'arrelament de noves organitzacions i associacions als barris on no hi ha experiències prèvies.

Línia temàtica 4. FUTUR MODEL DE PARTICIPACIÓ

Es va abordar la visió que es té del futur model de participació: quins haurien de ser els òrgans que ho haurien de compondre, els actors i funcions fonamentals que hauria de garantir en matèria de participació, així com el tipus de normativa que l'emmarcaria.

- Un model de participació compost per diferents servicis, els que actualment ja treballen detectant els problemes i necessitats dels barris i els que realitzen labors de proximitat. A més, les juntes de districte funcionarien com a espais de regulació de les mesures i solucions a escala de barri.

- Un model de participació estructurat en una sèrie d'espais de diàleg i debat sorgits dels processos de participació iniciats per l'Administració. El model s'orientaria a llarg termini cap a la coproducció de solucions i polítiques de manera participativa, com un procés de recerca de consensos i construcció col·lectiva. Es pensa en un model top-down, però que fomenti l'horitzontalitat per mitjà de canals de participació.

- Un model de participació descentralitzat, en què es perceba la participació com una eina transversal o servicis de ciutat, amb una visió

estratègica i integral. Per a això, la Regidoria de Participació Ciutadana i Acció Veïnal hauria d'exercir una funció de coordinació dels diferents projectes de participació que cada àrea o un conjunt d'àrees de l'Ajuntament estigueren duent a terme. Este servici de participació a escala de ciutat hauria de coordinar tant els projectes de les àrees com atendre les demandes i necessitats del teixit associatiu que transcendiren l'escala de barri.

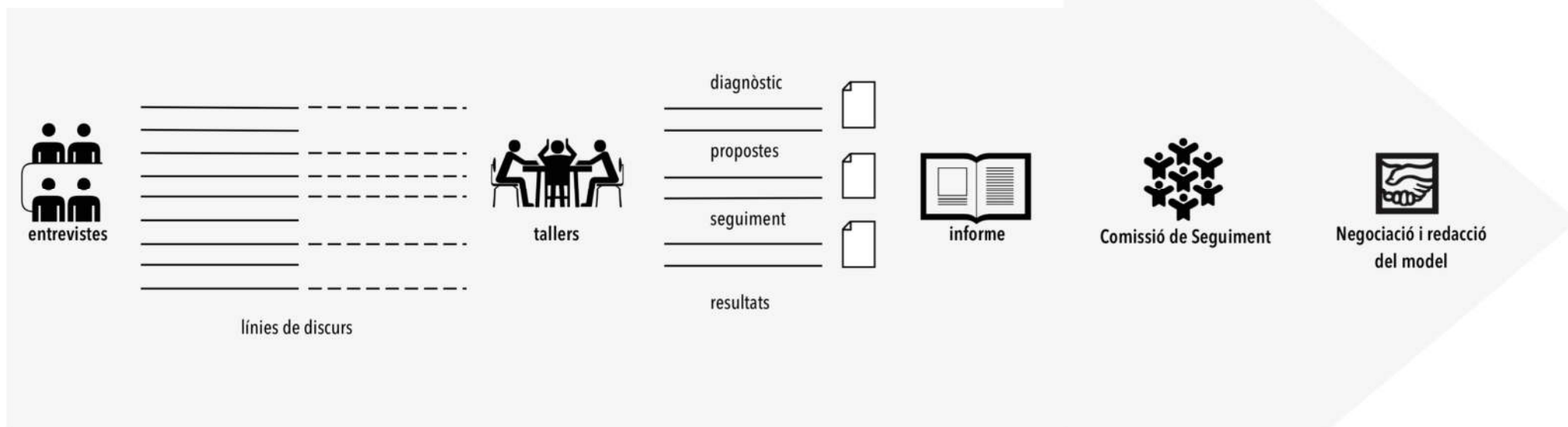
- Un model de participació amb una metodologia específica, amb equips de professionals capacitats per a dur-la a terme, amb informació completa, comprensible, accessible, i conformat per personal tècnic, Ajuntament i la ciutadania implicada.

- Un model de participació amb un marc comú d'actuació que regule línies essencials per al foment de l'organització veïnal (dotar d'espais, garantir certs recursos i servicis de participació pròxims als barris), però que funcione per mitjà de projectes concrets i que estiga coordinat per un agent o servici de participació.

- Un model de participació amb una normativa adaptada a les tendències actuals de simplificació dels processos en l'àmbit administratiu. Per exemple, elaborar un reglament que siga un text menys burocràtic, que estiga dotat d'unes eines senzilles que faciliten el marc d'acció comuna en què la societat participarà, que funcione com un document compartit per tota la ciutadania, que siga aprovat per tots els agents socials de la ciutat (Administració, grups polítics,

societat civil) i que garantisca aspectes bàsics i generals necessaris per al foment de la participació en l'àmbit de la ciutat.

DIAGRAMA TRACTAMENT INFORMACIÓ

4.2. TALLERS

Els tallers, concebuts com a espais físics i presencials de diàleg i deliberació oberts a tota la ciutadania, tenien com a finalitat ampliar les visions obtingudes en les entrevistes i confirmar, o no, les aportacions de l'anàlisi tècnica.

Es van dur a terme 4 tallers amb temàtiques i objectius diferents:

- **Diagnòstic:** en aquest taller es buscava establir una visió compartida de la situació de la participació a la ciutat de València, de les problemàtiques, necessitats, aspectes de valor, etc.
- **Propostes:** a partir de les idees abordades en el taller de diagnòstic es van construir col·laborativament millores i idees que serviren per a definir el nou model de participació.
- **Devolucions:** són moments en què es va a tornar a reflexionar sobre la informació obtinguda en algun dels tallers que permetiran, amb la perspectiva del temps, poder ampliar les aportacions fetes prèviament.
- **Seguiment/Avaluació:** es va definir la continuïtat del procés, com mantindre la implicació i permetre una comunitat activa.

A continuació s'analitzen els resultats d'estos tallers.

4.2.1. Tallers de DIAGNÒSTIC

4.2.1.1. Primer taller: diagnòstic

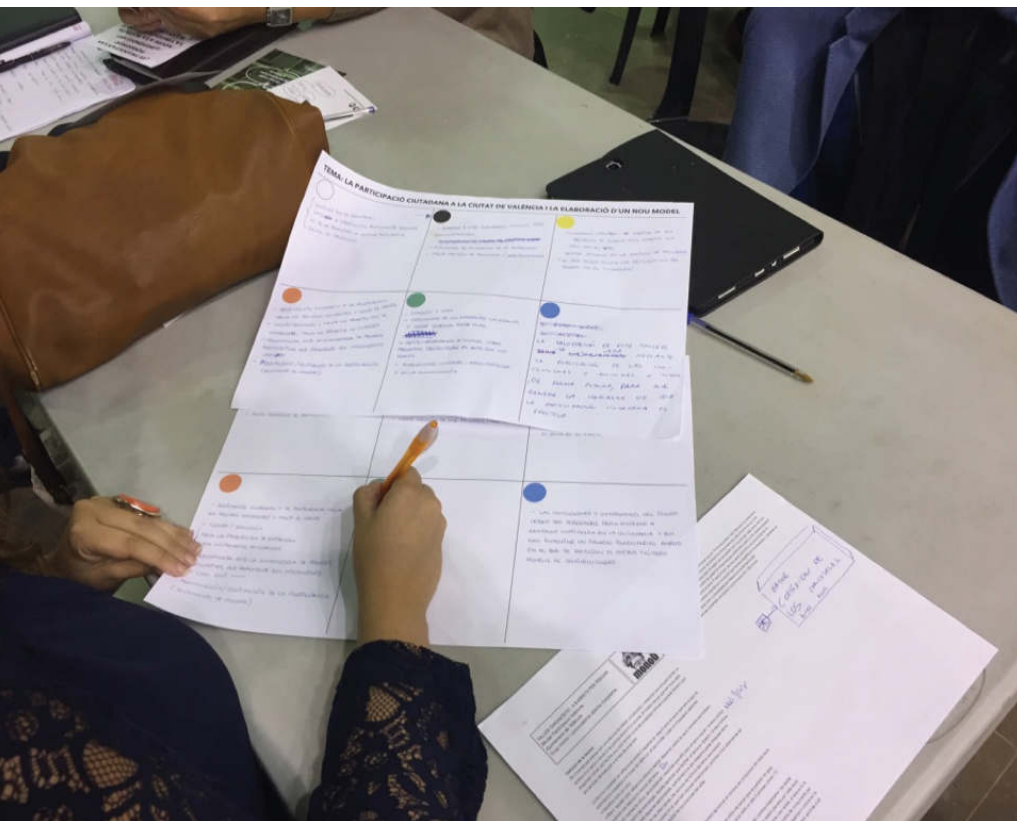
Tècnica utilitzada: "6 barrets per a pensar"

És una tècnica de treball col·laboratiu i creatiu que permet fer una anàlisi d'un tema o situació de partida dins d'un procés. Alhora que proporciona un diagnòstic inicial, facilita també una visió preliminar de possibles millores d'este diagnòstic que servirà de base per a la fase de propostes.

La tècnica consistix a reflexionar sobre 6 aspectes en relació amb el tema sobre el qual es vol treballar, en este cas la participació ciutadana a la ciutat de València. Cada un dels aspectes s'identifica amb un color:

- Blanc: es reflexiona sobre la **realitat objectiva**, sobre en quin moment s'està; suposa una descripció neutral del tema.
- Negre: suposa la **crítica**, els problemes i aspectes que dificulten el tema tractat i la seua millora.
- Groc: implica els **avantatges**, aquells aspectes que faciliten el tema en qüestió i la seua millora.
- Roig: parla dels **aspectes sentimentals**, les sensacions que desperta parlar d'este tema.
- Verd: se centra en les **alternatives**, les opcions de millora del tema tractat.
- Blau: es fa una reflexió sobre tot el que s'exposa anteriorment,

prioritza o agrupa alternatives en relació amb una **visió més global de tot el procés del taller.**

47

Devolució de resultats

A continuació s'exposen les línies de diagnòstic que van sorgir sobre cada un dels aspectes tractats, unificant els resultats de cada taula del taller:

Blanc: la descripció objectiva.

- No hi ha hagut participació. / En el període anterior l'Ajuntament estava situat clarament en contra de la participació.
- Hi ha un mal funcionament de les juntes de districte (veu i vot del veïnat, representació política).
- S'està fent una mala gestió de la informació i de la comunicació. / Falta transparència. / Desconeixement del que ocorre per part de la gent.
- Els pobles de València no tenen un espai de participació clar.
- No es té en compte el barri com a territori bàsic de participació. / El districte no és eficaç, no està ben dissenyat, inclou realitats molt diferents.
- Hipocresia per part dels actuals governants. / Parlen de participació però no sabem si se la creuen.
- El reglament és millorable, de fet no s'ha aplicat.
- La participació és limitada i insuficient. / No hi ha cultura participativa.
- Inexperiència i falta de planificació de l'equip de la Regidoria de Participació. / Ineficàcia.

- Molta burocràcia i molta complexitat. / No és una participació oberta o directa.
- No hi ha protocols clars.
- Es funciona en dos realitats diferents: les juntes i els moviments socials, no tenen connexió. No hi ha formació ni educació en participació.

Negre: la crítica, els obstacles.

- La representativitat és deficient (sobrerepresentació de les AV i poca dels col·lectius no associats).
- Falten aplicacions telemàtiques per a garantir i reconèixer la participació individual. / D'altra banda, existència de la bretxa digital.
- Se sent la ciutadania, però no se l'escolta.
- La hipocresia.
- Poca capacitat de la Regidoria.
- Tot allò relacionat amb els districtes, la representació i representativitat.
- Realment no existix la descentralització, només en temes molt menors, no lligats a la participació.
- Tensió entre la representació democràtica i la participació ciutadana.
- La transparència i el procés comunicatiu són clarament deficients.
- Hi ha una mala coordinació dins de l'Administració. / Falta formació dins de l'Administració.

- Falta un compromís clar.
- No hi ha bona gestió de la diversitat.
- Molta burocràcia i rigidesa.
- No hi ha regles clares. / Els processos es poden manipular.

Groc: els avantatges.

- Es dóna la cara i es fa un cert rendiment de comptes.
- Es pot parlar amb una certa aparença de receptivitat.
- S'han posat en marxa alguns processos.
- Les ganes i coneixements de la ciutadania sobre les realitats dels barris.
- Es troba una certa voluntat política.
- S'han flexibilitzat els horaris.
- Els canals de comunicació, encara que deficients i molt millorables, són clars.
- Hi ha un reglament sobre el qual ens podem basar per a iniciar la millora.

Roig: els sentiments.

- Esperança. / Preocupació. / Ill·lusió.
- Frustració. / Estafa.
- Desconfiança. / Traïció.
- Impotència. / Incertesa.
- Indiferència. / Decepció.
- Por de la sobrecàrrega. / Por de fracassar.

Verd: les alternatives.

- Pressupostos participatius en diversos nivells de l'Administració.
- Ús de les TIC.
- Definir mostres de treball per a cada tema concret: afectats, experts, entitats... / Reconèixer i garantir la participació individual. / Tindre bases de dades municipals actualitzades.
- Crear fòrums especialitzats.
- Definir eines de seguiment clares i transparents.
- Millorar la forma en què es comunica i es dona informació: clara, a molts nivells, oberta i amb antelació quan es tracta de processos.
- Espais de decisió vinculant als barris.
- Les juntes com a espai de decisió i tractament dels problemes dels barris: redefinir-ne composició, donar veu i vot i que la representació política siga la dels resultats que s'hagen obtingut en cada districte en les eleccions municipals.
- Establir consultes i referèndums.
- Crear escoles de participació.
- Conèixer la realitat de barris i districtes (diagnòstics compartits).
- Mecanismes d'avaluació del treball polític.
- Nou reglament amb participació de tots els agents en el seu disseny.

- Transversalitat i coordinació en l'Administració.
- Millorar els canals per a fer propostes.
- Flexibilitat, comptant amb els ritmes quotidians de la gent.
- Descentralitzar l'Administració de manera real i vincular el barri.
- Avaluar el que es fa i aprendre.

Blau: la reflexió global.

- Generar debat social per a influir en les legislacions superiors.
- Crear fòrums temàtics per a transferir coneixement i generar intel·ligència col·lectiva.
- Millorar molt els canals i formes de comunicació.
- Fer molta pedagogia. / Generar cultura participativa.
- Decisions amb consensos amplis i retorn social.
- Publicar els resultats del que es fa de manera clara.
- Recollir totes les sensibilitats possibles.
- Facilitar la forma i el procés per a participar.
- Diagnòstics compartits.
- Avaluació constant.

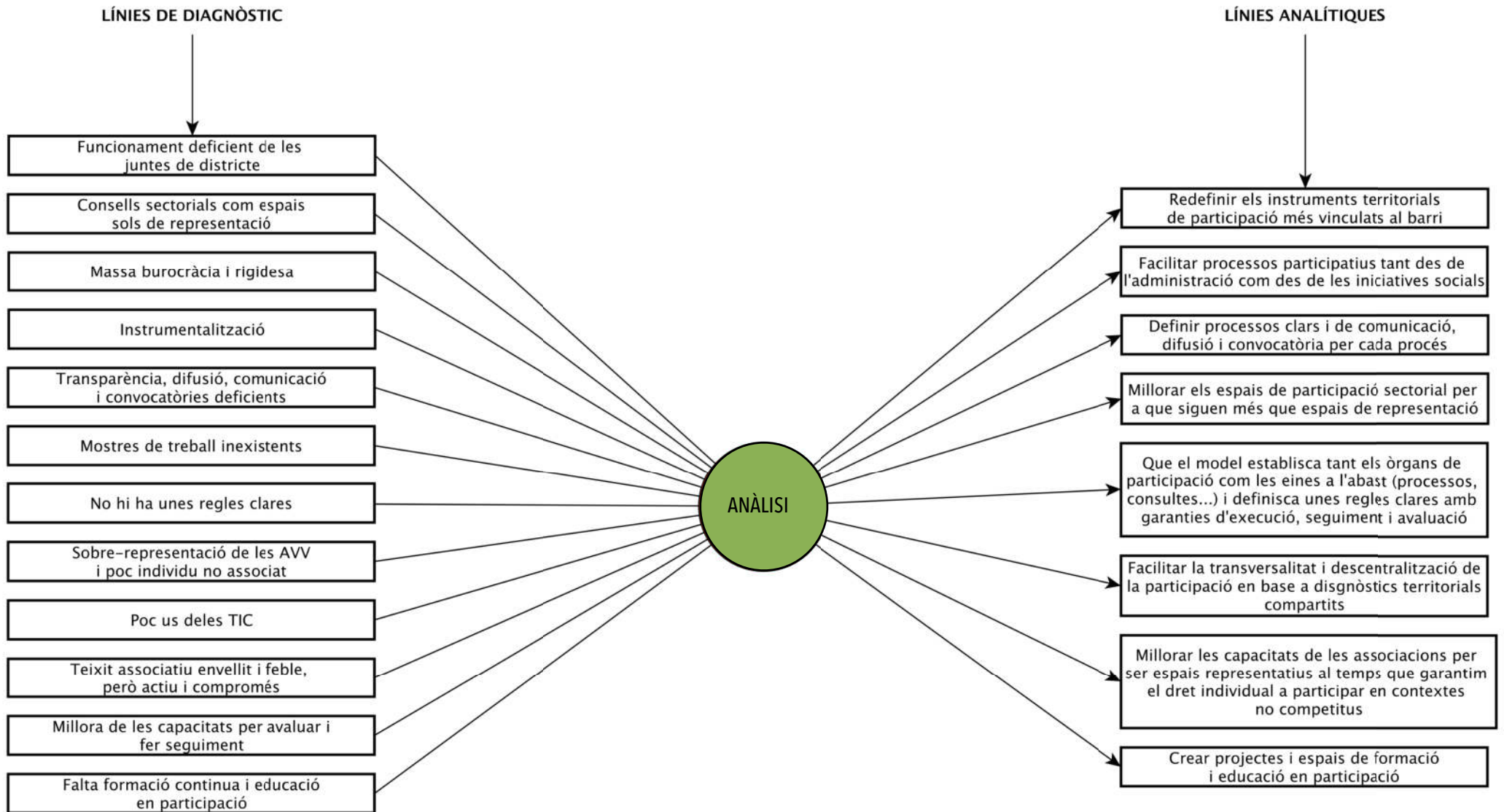
Conclusions.

D'entre tots els temes tractats al llarg del taller de diagnòstic, alguns van ser considerats més rellevants per les persones participants i sobre estos es va treballar en les següents fases del procés. Estos temes són els següents:

- Estructura territorial de la participació vinculada al barri.
- Espais de barri com a espais de millora de l'associacionisme i per a garantir representativitat individual.
- Descentralització administrativa: com i què.
- Les juntes de districte: utilitat i canvis.
- Protocols per a processos de participació: com garantir que siguen

entesos i compartits per tots.

- Definició de mostres poblacionals, bases de dades, convocatòries i eines de participació sectorial.
- Comunicació, difusió i transparència.
- Formació i educació.
- Formes per a garantir, facilitar i reconèixer la participació des de dins i fora de l'Administració i vinculació de les dos modalitats.

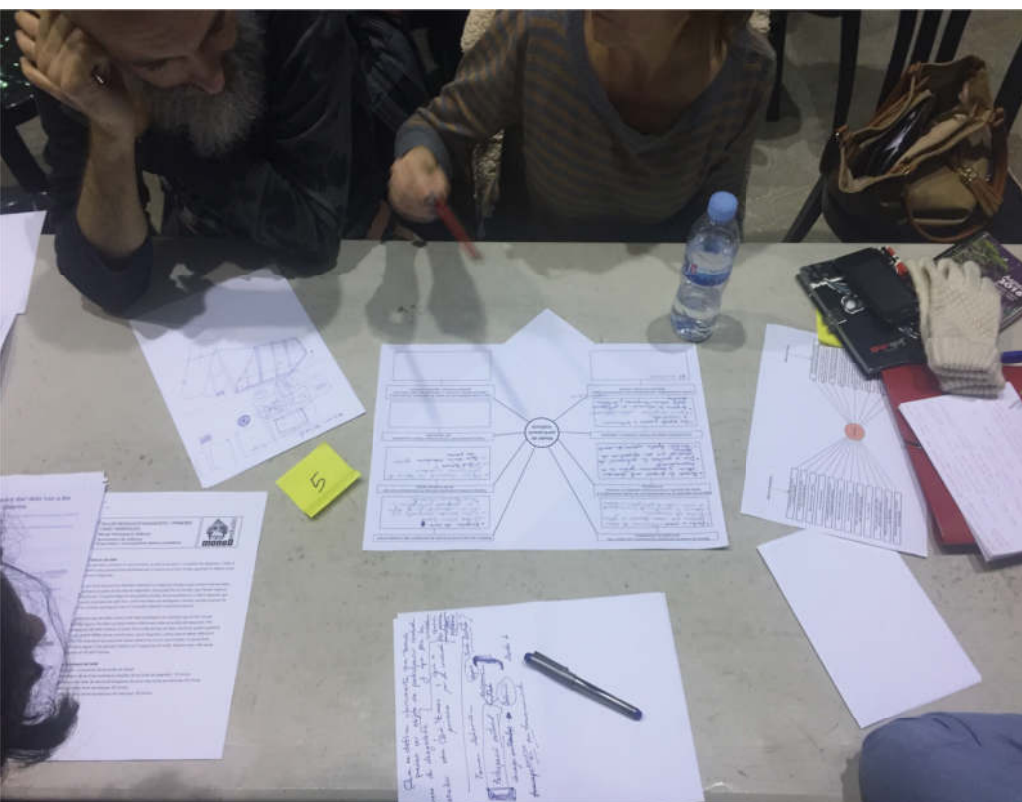

4.2.1.2. Segon taller: devolució i primeres línies temàtiques

Este taller constava de dos fases: la primera, de devolució del diagnòstic a les persones que hi havien participat, així com la possible incorporació de nous elements que el completaren, i una segona fase de definició de les primeres línies temàtiques per a estructurar el futur model aprofitant la reflexió inicial sobre el diagnòstic.

La part de la devolució es va dur a terme per mitjà de la realització d'un diagrama d'arbre format per totes les línies analítiques sorgides del diagnòstic obtingut fins a eixe moment. Sobre este diagrama, els assistents van fer puntualitzacions o van definir aspectes que van creure importants de cada línia. Amb unes fitxes que es van entregar a part van fer noves propostes, si creien que alguna cosa no s'havia reflectit en les línies anteriors, completant així el diagnòstic inicial.

Acabada esta primera part del taller es va passar a la fase següent, de determinació de línies temàtiques. Era important fer-ho en eixe moment per a aprofitar el temps anterior de reflexió sobre l'anàlisi del diagnòstic. Per a esta part del taller es va utilitzar un panell A3 a manera de llenç en blanc dividit en quatre quadrants en què es podien definir temes concrets que, partint del diagnòstic, s'haurien de reflectir en el model. De cada tema que es proposava se'n determinava el nom, a quines línies analítiques responia i una descripció sobre com havia d'integrar-se en el model.

Es mostren a continuació estes línies analítiques plasmades en el diagrama realitzat durant el taller.

Devolució de resultats

LÍNIA 1

Millorar els espais de participació sectorial perquè siguen més que espais de participació:

- Han d'implicar un foment del teixit associatiu perquè estiga representat tant per competències com per funcions.
- Estos espais han de ser més oberts, transparents en les seues convocatòries i resultats i menys instrumentalitzats políticament.
- Es poden constituir consells temporals relacionats amb projectes concrets i que desapareguen una vegada acabat el projecte en qüestió.
- Hi ha unanimitat en el caràcter vinculant de les seues decisions.
- Que en certs projectes significatius el consell es pugua obrir a ciutadans/es clau o entitats que no pertanyen al consell per a aportar propostes i valorar les realitzades.
- Proposar nous consells de manera raonada en relació amb els existents coneixent qui els compon.
- Que tinguen un funcionament clar regulat en el model de

participació o documents que se'n deriven, que definisca clarament el paper del consell.

- Que cada àrea de l'Ajuntament tinga associat un consell de participació que faça contribucions a l'hora de definir línies de treball. Que sempre hi haja consens entre consells i regidories.
- Que l'activitat dels consells siga quantificable.

LÍNIA 2

Millorar les capacitats de les associacions per a ser espais de participació representatius, alhora que es garanteix el dret a participar de manera individual en contextos no competitius!¹¹

- Conèixer la realitat del teixit associatiu i del moviment social i la seua activitat.
- Que es considere les associacions i altres entitats sense naturalesa jurídica com a font de projectes per a la ciutat.
- Promoure la democràcia interna i la transparència en la gestió de les associacions.
- Millorar els canals de col·laboració entre col·lectius i associacions.

¹¹ Esta línia va obtindre un gran consens.

- Facilitar logística, espais...
- Que es potencie la participació individual i que els processos tinguin eines per a incorporar la participació més enllà de les associacions.
- Que les associacions siguin espais oberts a la participació individual no associada i puguin representar interessos més enllà dels de la mateixa associació.
- En processos amb votació, una persona, un vot.
- Fomentar la coresponsabilitat.

LÍNIA 3

Crear projectes i espais de formació i educació en participació:

- Especificar els nivells i espais formatius: escola, espais de barri, associacions, biblioteques...
- Formar personal formador i dinamitzador dins dels col·lectius i comptar també amb personal extern per a assessorar i animar la participació.
- Aprofitar espais existents per a fomentar participació (associacions, escoles, comunitats, universitats populars...).
- Fer programes de voluntariat.
- Que incloga formació sobre el funcionament municipal.
- Crear una càtedra de participació.
- Comptar amb personal professional a l'hora de definir esta formació.
- Integrar la participació en el sistema educatiu.

- Que incloga temes com ara dinàmiques de grup i temes de gènere.
- Amb una important orientació pràctica en processos concrets.

LÍNIA 4***Facilitar la transversalitat i descentralització de la participació basant-se en diagnòstics territorials compartits:***

- Fomentar l'horitzontalitat.
- Tindre en compte els diagnòstics ja elaborats i que siguin base de processos participatius concrets.
- Tindre també una visió global de la ciutat basada en la comunicació entre barris.
- Obrir les possibilitats de treball en xarxa i compartir recursos entre barris.
- Aprofitar les tecnologies per a la descentralització.
- Que s'implique tots els col·lectius que treballen als barris.
- Que els departaments municipals no funcionen de manera estanca, que es comuniquen.

LÍNIA 5***Redefinir els instruments territorials de participació més vinculats al barri:***

- Començar de zero, conèixer el teixit social.
- Que la unitat territorial siga el barri. / Fer una nova divisió territorial més real que les juntes actuals.
- Que les juntes de districte estiguen compostes pel veïnat

(també representants d'associacions) que col·labora amb l'Ajuntament.

- Que gestionen pressupost participatiu i tinguen dotació tècnica i pressupostària.
- Que les decisions siguin vinculants.
- Que la representació de barri tinga capacitat d'interlocució.
- Establir canals de comunicació clars i senzills.
- Que tinguen capacitat de resposta i transparència.
- Revisar el mecanisme de funcionament de les juntes.
- Que es dinamitze externament i sense vinculació política.
- Referèndum de barri.
- Que el sistema tinga capacitat de descentralitzar de manera real.

LÍNIA 6***Facilitar processos participatius tant des de l'Administració com des de les iniciatives socials:***

- Que les iniciatives socials incloguen de manera explícita els moviments socials no associatius.
- Que es faciliten els tràmits a l'hora de definir processos participatius i incorporar els seus resultats.
- Facilitar també l'emergència d'iniciatives populars amb debats públics, convocatòries de treball...
- Vincular estos processos al pressupost participatiu.

- Recollir els processos ja realitzats per les associacions i moviments socials.
- Que els processos incloguen la prioritització d'accions.
- Que es deixen clars els temes que s'han d'obrir a la participació i definir-los conjuntament.
- Punts d'informació als barris i una web per a la interrelació amb l'Ajuntament.
- Difondre tots els materials dels processos.

LÍNIA 7

Definir processos clars de comunicació, difusió i convocatòria per a cada procés:

- Tot en dos llengües.
- Crear una aplicació de participació.
- Cartells de cada procés i vídeos en Bussi.
- Que la informació siga senzilla i comprensible, tant dels materials produïts com del mateix procés.
- Difondre amb temps per a poder treballar els materials.
- Tindre una web potent, però no com a únic recurs per a no incrementar la bretxa digital.
- Panells informatius municipals en espais públics, equipaments i espais de concurrència.
- Crear un protocol de comunicació clar en el model de participació.

- Utilitzar els mitjans de comunicació.
- Definir l'ús del porta a porta (bustiada).

LÍNIA 8

Que el model establisca tant els òrgans de participació com les eines a l'abast (processos, consultes, debats...) i definisca unes regles clares amb garanties d'execució, seguiment i avaluació:

- Definir seguiment amb presència en els plens.
- Definir en el model els requisits del procés dins d'estes regles clares (informes tècnics, estudis previs, objectius i retorn social...).
- Compromís d'execució com a punt fonamental; propostes vinculants.
- Que no existisca el silenci administratiu en temes relacionats amb processos de participació.
- Que les actes dels òrgans de participació siguen publicades amb rapidesa.
- Que esta informació estiga reflectida també en el reglament.
- Que existisca un arxiu de les actes i materials dels processos.

Conclusions sobre les línies temàtiques

Els temes més tractats durant el treball sobre les línies analítiques van ser els següents:

- Crear projectes i espais de formació.
- Facilitar la transversalitat i descentralització de la participació a partir de diagnòstics territorials compartits.
- Redefinir els instruments territorials de participació més vinculats al barri.
- Definir processos clars de comunicació, difusió i convocatòria per a cada procés.

Els temes que s'exposen a continuació provenen de les propostes realitzades. En alguns casos s'ha emmarcat alguna d'estes propostes en enunciat més globals:

1. Marc legislatiu, normatiu i reglamentari.
2. Participació com a element transversal de l'Administració local.
3. Definir els temes que han de ser sotmesos a participació, quins són consultius i quins vinculants.
4. Mecanismes de participació (treball continu, deliberació, obert, restringit).
5. Referèndums i consultes ciutadanes.
6. Proposició vinculant ciutadana.

7. Consells sectorials per a cada àrea d'acció municipal.
8. Descentralització administrativa, tràmits i governança municipal.
9. Modificació de l'eina territorial del districte.
10. Modificació del funcionament de les juntes de districte.
11. Espais participatius de barri/districte. Pla d'equipaments per a la participació.
12. Processos de transferència de coneixement i experiències entre grups/barris/ciutats.
13. Diagnòstics de barri/comunitaris.
14. Gestió participativa de servicis.
15. Pla d'obertura i millora de l'associacionisme.
16. Potenciació de recursos per als moviments socials.
17. Formació, educació i foment de la cultura participativa.
18. Foment de la participació inclusiva (xiquets i xiquetes, adolescents, gent major, diversitat funcional, etc.).
19. Formació contínua en participació per a treballadors municipals.
20. Definir un protocol de comunicació i difusió per als processos de participació.

4.2.2. TALLER DE PROPOSTES

Taules de treball col·laboratiu

Es va proposar un taller amb una metodologia derivada de tècniques de design thinking, amb la qual obtindre plantejaments generals a partir del treball col·laboratiu d'idees individuals.

La tècnica partix de reflexions individuals sobre els temes sorgits en el taller anterior, que posteriorment es compartien entre la resta dels membres de cada grup per a traure les conclusions de la taula. Per a això, cada grup comptava amb 2 o 3 fitxes de temes. Estes fitxes contenien preguntes clau per a respondre, primer de manera individual, i després en grup per a intentar aconseguir una posició comuna sobre cada tema. Una vegada completades les fitxes, cada grup les va penjar en la sala perquè pogueren ser consultades per la resta. Es van posar en comú totes les propostes i es van poder completar amb noves aportacions.

Les propostes que es van presentar van ser:

1. MARC LEGISLATIU, NORMATIU I REGLAMENTARI

Objectius

- Responsabilitzar la ciutadania de les decisions, implicar-la en uns mínims per norma.

- Recollir totes les sensibilitats: veïnat, associacions legalment constituïdes, agents implicats, col·lectius...
- Regular les relacions de la ciutadania (organitzada o no, amb personalitat jurídica o sense) amb l'Administració.

Normatives que ha d'incloure el model

- Normatives que eviten la discriminació en matèria de participació.
- Reglament/s clar/s per a regular els mecanismes institucionals (juntes, consells, consultes, pressupostos) de participació, tenint en consideració la bretxa digital.

Altres aspectes que no necessiten marc normatiu

- Formació a la ciutadania, educació cívica.
- Reunions periòdiques amb l'Administració de col·lectius amb problemàtiques semblants / resolució de conflictes.
- Disminuir els tràmits administratius entre ciutadania i Administració, eliminant les normatives i tràmits no necessaris.
- Policia de barri.
- Espais de participació de barri.

2. PARTICIPACIÓ COM A ELEMENT TRANSVERSAL DE L'ADMINISTRACIÓ

Objectius

- Coordinació interdepartamental dins de l'Ajuntament.
- Millora de la gestió del temps i temes d'informació al veïnat.

Gestió i continguts

- Elaborar un decàleg de principis.
- Representants de les diverses regidories i departaments municipals conjuntament amb col·lectius implicats.

- Es gestionaria a través de projectes concrets i coordinaria la participació la regidoria de l'àrea.

Projectes transversals

- Es tractarien d'esta manera tots els projectes que tinguen impacte en la vida dels barris i sectors.

3. TEMES SOTMESOS A PARTICIPACIÓ¹²

Temes

- Urbanisme/Inversions.
- Tot allò relacionat amb servicis i espais públics.
- Programes socials.
- Normatives municipals.
- Medi ambient.
- Patrimoni.
- El debat acaba centrat en si s'ha de participar en tot allò que passa a l'Ajuntament i la ciutat.

Criteris per a que un procés siga consultiu o vinculant

- Població afectada.
- Perdurabilitat o irreversibilitat del projecte en qüestió.
- Normatives.

¹² No hi hagué molt de consens en la taula sobre este tema; de fet, la part de criteris i eines va quedar en blanc i només va tindre aportacions de la resta de grups.

Eines i xarxes de participació

- Espais a escala territorial i sectorial.
- Espais virtuals.
- Plataformes socials, associacions i col·lectius.

4. MECANISMES DE PARTICIPACIÓ

Mecanismes més interessants per a adaptar al model:

- Processos participatius vinculants.
- Espais participatius de barri.
- Fòrums i debats sectorials.
- Pressupostos participatius.
- S'observa que les juntes actuals són espais allunyats de la realitat dels barris i no es proposen com a mecanisme.
- S'han d'adaptar tots els mecanismes útils ja existents a les noves línies de treball que establisca el model, i a més proposar-ne d'altres més actuals o que s'hagen mostrat profitosos en processos realitzats.

Continguts

- Pressupostos participatius vinculats a processos participatius, que els projectes estiguen construïts de manera col·lectiva.
- Els mecanismes existents són massa complexos, cal fer-los més accessibles i senzills.

- Han de tindre millor difusió.
- Han d'arribar a tots els sectors socials i culturals. Han d'estar adaptats a tots els nivells educatius.
- Llenguatge clar.
- Fomentar la participació més enllà d'Internet.

Gestió i dinamització

- Han de buscar integrar-se en xarxes participatives existents i treballar amb organitzacions socials existents.
- S'ha de buscar la participació d'agents i professionals externs al procés.

5. CONSULTES CIUTADANES

Objectius

- Conèixer les opinions relacionades amb projectes importants.
- Saber el suport social d'iniciatives populars.
- Que els temes amb molt de suport siguen vinculants.

Eina exclusiva o part de processos

- Dins de processos de participació sorgits de la iniciativa ciutadana.
- Eina exclusiva per a tindre visió de l'acceptació de propostes municipals o iniciatives populars.

Mecanisme i nivells/temes

- Es proposa que siga a nivells sectorial i territorial.
- Sectorialment en temes com ara mobilitat, medi ambient, inversions, projectes que modifiquen la ciutat, reformes en barris...
- Es proposa un mecanisme directe de consulta per a tots aquells afectats per un projecte concret.
- Es proposa mecanisme en línia, però s'han de tindre en compte totes les reserves exposades durant el procés relacionades amb la bretxa tecnològica.
- Es proposa un sistema també proporcional, amb un 10 % de la població de referència com a suport mínim. En el cas de consultes municipals, s'ha de buscar que la proporcionalitat siga a més representativa de l'estructura sociodemogràfica de la ciutat.
- Es proposa també un mecanisme qualitatiu de consulta a associacions, entitats, col·lectius, plataformes i altres agents, legalment constituïts o no, per a recollir opinions.

6. PROPOSICIÓ VINCULANT CIUTADANA / INICIATIVES POPULARS

Mecanisme

- Per barris en temes de millores, tenint en compte el principi d'equitat per als barris més necessitats.
- Vinculades als pressupostos participatius.
- Afavorir els consensos abans de la presentació de la iniciativa perquè represente el nombre més gran de sensibilitats.
- Que s'informe la ciutadania de les iniciatives perquè puguen sumar-se.
- Articular les propostes a través de les xarxes i moviments socials de cada barri.

Temes

- Temàtiques socials, econòmiques, culturals, ambientals i de salut.

Representativitat de les propostes

- Que siga majoritària entre la xarxa associativa i els moviments socials informals del barri o sector.
- Un mínim de l'1 % al 5 % de firmes de la població implicada.
- Es planteja que les iniciatives es presenten de forma individual, però no és aconsellable tècnicament, atés que es necessita un suport social mínim.

7. CONSELLS SECTORIALS PER A CADA ÀREA D'ACCIÓ MUNICIPAL

Composició

- 15 a 20 persones.
- Personal tècnic de l'Administració de les àrees que corresponga.
- Persones expertes de fora de l'Administració però atenent no afavorir empreses privades.
- Moviment social vinculat a l'àrea (no sols associacions).

Convocatòria

- Nuclis d'intervenció participativa (eina de participació que unix una mostra de població triada aleatòriament amb entitats, persones expertes...).

- Mínim 2 vegades a l'any de manera ordinària.
- De manera extraordinària quan se sol·licite.
- Que tinguin capacitat per a atendre demandes ciutadanes.
- Per a projectes concrets i que desapareguen quan estos finalitzen.

Capacitats

- Comunicació fluida amb l'àrea administrativa corresponent o amb altres que se sol·licite.
- Informes i propostes no vinculants per a previndre conflictes d'interés i legitimació, però sí que ha de ser una veu a tindre en compte en la implementació.
- Obligació de debatre i incloure en el ple municipal les seues aportacions.
- Formació d'un consell de participació que represente tots els consells sectorials d'àrea.

8. DESCENTRALITZACIÓ ADMINISTRATIVA, TRÀMITS I GOVERNANÇA MUNICIPAL

Objectius

- Ajuntament més accessible a la ciutadania.
- Millora de tràmits i dels temps de l'Administració.
- Agilitat en resolucions.
- Facilitar una administració pròxima.
- Millor informació i ajuda en tramitacions.

Accions que cal descentralitzar

- Tràmits relatius a obra menor.
- Llicències i permisos.
- IBI.
- Domiciliacions.
- Gestió de multes i sancions.
- Registre.
- Dinamització i accions de foment de la participació.

Estructura territorial de la descentralització

- Adaptar edificis públics als barris per a traure'n millor partit.
- Dotar de recursos i competències per a tràmits comuns.

9. MODIFICACIÓ DELS DISTRICTES COM A EINA TERRITORIAL

Objectius

- Afavorir la participació simplificant el funcionament.
- Representar territoris amb característiques comunes.
- Incrementar el nombre de districtes per a millorar l'homogeneïtat.

Criteris

- Que tinguen extensió i delimitació que els faça operatius.
- Que els pobles de València funcionen al voltant de l'alcaldia corresponent creant noves juntes per a estos.

Vinculació i equipaments

- Que les juntes incloguen delimitacions territorials en relació amb equipaments com ara centres cívics, centres de servicis socials o biblioteques, que aglutinen molta informació sobre el seu territori de referència.

10. MODIFICACIÓ DEL FUNCIONAMENT DE LES JUNTES DE DISTRICTE

Objectius

- Que siguin un espai real de descentralització.
- Que oferisquen espais de participació per a aconseguir que les propostes de les entitats i plataformes puguin ser treballades en la junta.
- Comptar amb recursos per a resoldre problemàtiques als barris.
- Reorganitzar el funcionament associatiu als barris comptant amb el moviment associatiu existent (AV, AMPA, ONG, veïnat independent, altres entitats).

Criteris

- Facilitar gestions i tràmits senzills.
- Aconseguir fluïdesa en les relacions entre el moviment social i la ciutadania amb les juntes com a representants de l'Administració.
- Dotar-les de recursos de personal i pressupost.
- Concretar les actuacions a les quals dedicar els recursos: obres i manteniment, queixes veïnals...
- Tindre una estructura que permeti la resolució dels conflictes que puguin aparèixer al territori.
- Definir grups de treball que potencien la xarxa creada.
- Respondre a una millor divisió territorial.

Composició

- Personal funcionari municipal per a la gestió administrativa.
- Dinamitzadors/ores per a certs temes comunitaris.
- Triar una part de la junta directament pel veïnat de la demarcació, amb vinculació o sense a partits polítics.
- Composició paritària.

11. ESPAIS PARTICIPATIUS DE BARRI

Forma i objectius

- Espais públics amb mitjans per a reunions i treball (cessió)
- Si l'associació de veïns i veïnes està prou implantada, tindre-la en compte. Potenciar al mateix temps tant l'associacionisme formal com les plataformes i altres iniciatives informals.
- Que siguin espais de recursos i trobada oberts també a la ciutadania.
- Potenciar la convivència i la defensa d'interessos comuns.

Lideratge i gestió

- Els mateixos veïns i veïnes lideren els espais.
- Comité de coordinació de tot el veïnat i les entitats del barri que aglutine tots els interessos.

- Si la xarxa associativa tant formal com informal és forta, que gestione eixa xarxa.
- On no hi haja una xarxa forta, l'Ajuntament gestionaria inicialment fomentant lideratges i gestions compartides (cogestió, gestió social, gestió d'usos, etc.).

Dinamització d'espais

- Dotar-los de mitjans materials i econòmics.
- Coherents amb la capacitat de la xarxa i les necessitats del barri.
- Gestionar convocatòries i activitats que atenguen els interessos comuns de veïns i veïnes, tenint en compte que siguen intergeneracionals i que impliquen tots els sectors socials.
- Que els espais puguen vincular-se a equipaments existents (centres culturals, educatius i equipaments públics en general).

12. PROCESSOS DE TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT ENTRE GRUPS, BARRIS, CIUTATS

Objectius

- Crear una societat civil més coneixedora de la problemàtica del seu entorn i les seues possibles solucions.

- Facilitar la interrelació entre grups (associacions, plataformes, moviments socials...) per a crear sinergies.
- Generar intercanvi de temes, experiències, opinions i resultats.

Continguts

- Fer referència a problemes i solucions de les experiències dutes a terme.
- Gestió de resultats.
- Experiències tant positives com negatives.
- Facilitar la gestió del coneixement.

Gestió

- Organitzats des de les juntes de districte que convoquen i preparen sessions per àrees o temàtiques.
- Es farà difusió de les sessions i s'invitarà agents interessats, però també el veïnat en general.
- Comunicar a través de tots els mitjans possibles (xarxes socials, díptics, cartells...).

13. DIAGNÒSTICS COMUNITARIS DE BARRI

Convocatòria i nivells

- Convocar sectors i entitats que puguin motivar i atraure la resta del veïnat.
- Convocar el veïnat amb interessos comuns en el territori o projecte.
- Sectors: veïnals, comerciants, educatius, benestar social, altres sense personalitat jurídica com ara plataformes.

Procés de diagnòstic

- Mapa de necessitats per a la millora de la qualitat de vida del barri.
- Debatre i consensuar el model de desenvolupament comunitari del barri amb visió estratègica i integral.
- Temàtiques socials, econòmiques, culturals, ambientals i polítiques.
- Definició d'accions vinculants.

Lideratge i dinamització

- El diagnòstic es lidera per part de la comunitat de referència.
- Es dinamitza amb el suport de professionals externs i tècnics de l'Ajuntament treballant conjuntament.

14. GESTIÓ PARTICIPATIVA D'EQUIPAMENTS I SERVICIS

Tipus d'equipaments

- Centres socials.
- Centres de joventut.
- Centres de majors.
- Centres culturals.
- Universitat Popular.
- Centres d'atenció primària.

Nivell territorial o sectorial

- Nivell territorial en equipaments de barri o clarament vinculats a un territori.
- Nivell sectorial per equipaments de ciutat.

Forma de gestió

- Atendre demandes reals construïdes col·lectivament.
- Compartir estes programacions d'equipaments a escala de barris per a portar activitats que puguin ser rotatòries.
- Crear consells de gestió per barris.

15. PLA D'OBERTURA I MILLORA DE L'ASSOCIACIONISME

Objectius

- Visibilitzar i fer més transparent el funcionament de les associacions (gestió administrativa, subvencions).
- Motivar la ciutadania a participar en les associacions.
- Promoure l'obertura de les associacions a la societat i que puguin vincular-se d'una manera més pròxima a esta basant la seua acció en el coneixement dels seus interessos.

Accions

- Facilitar els tràmits per a constituir associacions.
  - Posar en valor les iniciatives informals. Situar-les al mateix nivell que l'associacionisme clàssic.
  - Estimular la generació de vincles entre les associacions de diferents barris per a generar una consciència i una identitat comuna.
-
- Creació d'una pàgina web específica i clara que connecte associacions i moviments informals per àrees temàtiques, territoris de referència, projectes, etc.
  - Crear un servici específic a l'Ajuntament que gestione les associacions i moviments socials.
  - Organització d'esdeveniments i jornades que fomenten la relació entre associacions i entre estes i la ciutadania.
  - Difondre l'associacionisme entre la joventut en els instituts, universitats, col·legis, etc.
  - Definir un pla de comunicació a escala local per a difondre accions i funcionament dels moviments socials.

Coordinació

- Personal tècnic que conega l'organigrama de regidories i servicis per a facilitar la relació entre moviments socials i Administració.

- Equips que dinamitzen la comunicació i la relació dels moviments socials amb la ciutadania, generant espais on veïns i veïnes puguin exposar les seues necessitats davant del moviment associatiu formal i informal.
- Reflex territorial en les juntes de districte i/o espais participatius de barri que funcionarien com a espais oberts on realitzar les accions d'este pla.

16. POTENCIACIÓ DE RECURSOS PER ALS MOVIMENTS SOCIALS

Recursos necessaris

- Que es facilite la utilització d'equipaments públics en desús.
- Tindre visibilitat a través de la web.
- Facilitar la realització d'activitats en espais públics.
- Recursos tècnics.
- Recursos econòmics.
- Recursos i habilitats comunicatives i de treball en grup de forma igualitària.

Característiques del procés de potenciació

- Diagnòstics qualitatius/participatius amb els moviments socials, formals i informals, per a conèixer les seues inquietuds, problemes i necessitats.

Relació entre moviments socials i Administració

- Una relació facilitadora per part de l'Ajuntament sense exercir control.
- Obligació de debatre en els plens les inquietuds de les plataformes socials.

17. FORMACIÓ, EDUCACIÓ I FOMENT DE LA CULTURA PARTICIPATIVA

Accions

- Tallers de participació.
- Formar formadors i dinamitzadors de participació.
- Campanyes de difusió periòdiques i permanents.
- Millorar el paper de la xarxa associativa formal i informal.
- Que la formació isca als espais públics.
- Aplicar en escoles d'adults, universitats populars, instituts...

Descripció dels espais de formació

- Disseny conjunt per part d'Administració, entitats i veïnat.
- Aprofitar espais existents i dotar-los de contingut.
- Obrir altres espais municipals.
- Difondre en l'espai i transport públic i espais municipals.

- Informació en xarxes socials pròpies de la participació ciutadana, però no tot en línia.
- Crear escoles de ciutadania obertes a tots i totes que puguin generar projectes formatius, a més dels propis, per a IES, associacions.

Acostament a l'educació reglada

- Per mitjà del Consell de la Joventut com a interlocutor amb l'Administració.
- Xarrades, fòrums, materials didàctics, activitats extraescolars...
- Campanyes conjuntes de la Regidoria d'Educació i la de Participació.

18. FOMENT DE LA PARTICIPACIÓ INCLUSIVA (XIQUETS I XIQUETES, ADOLESCENTS, PERSONES MAJORS, PERSONES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL, IMMIGRANTS...)

Mecanismes

- Que es tinga en compte en el disseny dels espais de barri per a configurar-los com a espais de trobada.
- Creació d'espais de participació intergeneracionals, però també espais específics per edats.

Tallers

- Que els col·legis es puguin utilitzar en horari no lectiu per a activitats per a la ciutadania.
- Que es tracten tant els processos participatius com la seua difusió en els col·legis i instituts.
- Fomentar processos perquè joves, gent major, immigrants... puguin involucrar-se i opinar sobre projectes del seu entorn.
- Habilitar la gestió d'usos d'espais públics com els parcs i places i que es done informació sobre este ús per a involucrar i cridar l'atenció.
- Establir mecanismes conjuntament amb el Consell de la Joventut i altres moviments socials sectorials.

Objectius

- Augmentar la participació integrant els col·lectius que tradicionalment han tingut més dificultats a l'hora de participar.
- Crear espais específics alhora que s'adapten els existents per a normalitzar la participació de tots els col·lectius.
- Generar consciència per a una ciutadania activa, tolerant i implicada.

Tipus d'espais de participació inclusiva

- Adaptar els espais i processos per a fomentar la inclusió.
- Generar espais específics per a estos col·lectius que equilibren i normalitzen la seua participació.

19. FORMACIÓ CONTÍNUA EN PARTICIPACIÓ PER A PERSONAL MUNICIPAL

Objectius

- Que el funcionariat tinga coneixements suficients per a atendre demandes ciutadanes.
- Reciclatge per a estar al dia en les noves formes de gestió participativa de projectes.
- Donar incentius de millora professional.
- Optimitzar l'atenció a la ciutadania.
- Personal tècnic proactiu en l'ajuda a ciutadania i moviments socials amb capacitat dinamitzadora.

Continguts

- Tot allò relacionat amb participació en el seu departament.
- Actualització, novetats.
- Realitat social de València. / Context social de la seua àrea de treball.
- Atenció a la ciutadania.

Tallers

- Formació teòrica en participació per a entendre els processos que es proposen.
- Avaluació de tasques (pròpies i externes).

Coordinació

- La Regidoria de Participació Ciutadana oferiria esta formació des dels sindicats, la Universitat i el mateix Ajuntament.

20. DEFINIR UN PROTOCOL DE DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ

Objectius/Continguts

- Arribar al màxim públic possible.
- Facilitar la identificació amb les accions.
- Estandarditzar el procés de comunicació.
- Millorar l'accessibilitat.
- Claredat en els missatges.
- Facilitar la bidireccionalitat de la comunicació.

Materials a difondre

- Experiències apreses.
- Materials dels tallers.

Canals de comunicació

- Megafonia en llocs com ara mercats.
- Fòrums electrònics amb diferents usuaris (representants, administradors, general).
- Material físic com ara cartells, tríptics, fullets, en centres municipals, associacions, instituts, de l'àrea de referència.
- Taulers municipals per a fer divulgació en espais públics, autobusos...

- Jornades amb especialistes per a explicar els processos.
- Canals de TV i ràdio.

4.2.3. TALLER DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ

En este taller es va proposar la manera en què el model de participació podria ser revisat, avaluat, així com el seu procediment de seguiment. Per a això es van establir unes característiques amb les quals valorar cada un dels aspectes del procediment, sorgides de l'anàlisi de les aportacions dels grups de treball:

- Seguiment: com havia de ser el procediment de seguiment.
- Participació: com es participaria en el seguiment i en l'avaluació tant del model com dels processos participatius que se'n deriven.
- Comissió de seguiment: com seria la seua estructura i funcionament.
- Avaluació: com s'analitzaria el funcionament del model i es definirien les seues revisions.

SEGUIMENT

Es va proposar que es realitzen convocatòries de seguiment del model una vegada redactat, que siguin inicialment trimestrals, amb la possibilitat que passen a ser semestrals quan el model estiga implementat i en marxa.

Es va plantejar a més que es convoquen sessions extraordinàries sempre que hi haja temes particulars a tractar, revisions del model de

participació o que es demane per un nombre important de ciutadans o per part de la comissió de seguiment. Estes sessions es durien a terme també quan del model es desprenguen desplegaments normatius o documents complementaris concrets, com el Reglament de participació, i finalment per a analitzar si els processos en marxa s'adapten als aspectes establits en el model i per a integrar els seus resultats.

Es va sol·licitar que totes les convocatòries es realitzen amb prou de temps per a analitzar els documents de treball. Es va proposar un estàndard d'una setmana o dos d'antelació per a les convocatòries. proposa que hi haja una periodicitat mensual o cada 15 dies si hi ha avanços significatius.

PARTICIPACIÓ

Es van establir en este apartat les característiques de la participació dins del procediment de seguiment extrapolades dels ideals de participació definits per al mateix model, per a, d'esta manera, mantindre una coherència quant a la forma de participar.

La forma en què es gestione esta participació hauria de ser vinculant en la mesura que els acords que s'aconseguirien serien àmpliament compartits i amb una interlocució directa. Els processos concrets tindrien les seues pròpies característiques, sense ser contradictòries amb el que determine, de manera general, el model.

La participació en el seguiment hauria de ser tan oberta com siga possible, per la qual cosa a més de l'existència de comissions com a òrgans estables de seguiment es va proposar que hi haja espais oberts de presentació de resultats dels processos, per a garantir que la informació arribe a totes les parts interessades, però que hi haja també espais de treball o consulta sobre les determinacions que prenguen estes comissions. Per tant, hauria de fer-se una difusió i publicitat important i que les sessions tinguen, quan es considere necessari, dinamització externa. Estes accions hauran de definir la seua estructura territorial; per exemple, barri per a sessions informatives que puguen arribar a tots i totes, districte per a sessions de treball i ciutat per a la comissió. Es buscarà sempre que les eines de seguiment siguen inclusives i plurals.

COMISSIÓ DE SEGUIMENT

Es va proposar que esta comissió tinga representativitat territorial i sectorial, amb representants de districte i/o barri i entitats sectorials de nivell ciutat, com per exemple els consells i federacions. Les persones representants dels districtes o barris podrien ser triades d'entre els grups de treball, de la manera més democràtica possible. Es preveu també la participació del personal tècnic de cada projecte quan es considere necessari. La comissió, en tot cas, ha de tindre un nombre determinat de components per a assegurar la seua operativitat (no superior a 25 persones).

La composició inicial de la comissió hauria de sorgir de les diferents convocatòries realitzades al llarg del procés, el grup motor es dissoldria i es formaria una comissió de seguiment inicial formada per representants dels tallers.

Es va proposar que hi haja una figura de mediació dins de la comissió, per a dinamitzar i assegurar una imparcialitat a l'hora d'efectuar el seguiment i negociar posicions de part. Els resultats i acords de la comissió seran públics i seran la base per a altres accions de seguiment com ara presentacions o sessions de treball amb un caire més obert. La comissió hauria de recollir i donar trasllat a les propostes sorgides d'estes accions.

La participació de representants polítics en la comissió de manera permanent és va percebre durant el taller com un assumpte delicat. D'una banda, com a espai de reflexió, proposta o avaluació, la comissió pot tindre moments en què només participe la ciutadania, però hi haurà altres moments de gestió en què hauran d'estar presents personal tècnic municipal i representants polítics. En este sentit, haurien de participar tots els partits presents en el Ple municipal, així com representants de la Regidoria de Participació Ciutadana i la seua àrea tècnica.

Tant les persones representants de la ciutadania com el personal polític, excepte la Regidoria i personal tècnic, no formaran part de la comissió de manera permanent mentre siga possible, i hauran de rotar

cada cert temps. A més, s'hauran de comprometre amb un codi ètic que determine el seu comportament en la comissió, els drets i obligacions, així com el protocol que s'ha de seguir per al relleu dels integrants de la comissió.

AVALUACIÓ

Es van proposar durant el procés de participació els criteris que cal tindre en compte en l'avaluació, als quals es podran sumar altres indicadors que es creguen necessaris. Una avaluació negativa d'estos criteris haurà de comportar unes mesures correctores i una revisió del model en el cas que no se solucionaren els problemes. S'ha de tindre en compte que, més enllà del que suposen les avaluacions de la comissió i els districtes, els mateixos processos marcaran també una espècie d'avaluació contínua.

Es proposen com a criteris:

1. Correcta difusió i comunicació.
2. Funcionament de les juntes, consells i altres espais de participació definits en el model.
3. Avaluacions de processos participatius i altres eines participatives que definisca el model.
4. Seguiment dels reglaments i altres normatives.
5. Representativitat i diversitat dels grups de treball dels processos, consells, comissions...
6. Ús eficient i transparent dels temps i recursos dels processos.

7. Equitat, diversitat i inclusivitat social.
8. Sostenibilitat i adaptabilitat del model a les necessitats i capacitats dels moviments socials.

CONCLUSIONS

5. CONCLUSIONS

Estes conclusions s'extrauen de les anàlisis anteriors i de les aportacions del procés, i s'establixen com a punts destacables per a guiar la redacció del model de participació de la ciutat.

1. Organització municipal de la participació. Les persones que havien participat durant tot el procés havien detectat la realització de molts processos participatius, però sense una coordinació clara quant a objectius o metodologia. En este sentit, hauria d'establir-se, per tant, una **política transversal de participació**, que implique a poc a poc tots els departaments de l'Ajuntament en una coordinació tècnica i metodològica comuna dins d'este model. Esta organització i gestió de la transversalitat podria tindre la forma d'un departament dependent de la Regidoria de Participació i Acció Veïnal o directament dirigit per esta i Alcaldia, que coordine la participació de la resta de departaments i servicis. Una altra opció seria que cada servici incorporara un responsable de participació coordinat per la regidoria i el seu servici tècnic.

2. Definició del marc dels processos. De processos participatius relacionats amb servicis públics, espai públic, definició de polítiques

públiques o d'aquells projectes que tinguen una importància rellevant per a la vida als barris. S'hauria de definir la implicació per a cada tipus de projecte, concretant sempre com es vehicularien els resultats, atesa la importància que s'ha donat en els tallers al fet que els resultats dels processos siguen vinculants. Esta dicotomia vinculant-consultiu es podria arribar a superar si els projectes, servicis o polítiques públiques es crearen de manera conjunta i col·laborativa entre tots els agents implicats; inclús es podria considerar en el futur la definició d'una gestió social dels servicis que es presten.

3. Necessitat d'espais de formació per a la participació, tant per a adults com per a joves. Esta formació podria articular-se a través d'escoles de participació, on realitzar accions formatives o de difusió de la participació en espais lligats als territoris, per exemple locals socials o universitats populars. La formació a través de l'educació reglada podria concretar-se en unitats didàctiques elaborades per l'Ajuntament, on col·laboraren la Regidoria de Participació i Acció Veïnal i la d'Educació i professionals de la participació. Estes unitats didàctiques es desenvoluparien en col·legis i instituts i també podrien vincular les AMPA en les escoles de participació.

4. Redefinició de les eines i instruments de participació institucional i administrativa.

a) Consells sectorials. Es proposa que es definisquen àrees comunes que incloguen diferents servicis municipals i associar a cada

una d'estes àrees un consell, o crear consells que puguen ser transversals en les àrees. Estos consells sectorials podrien tindre la forma de nuclis d'intervenció participativa (és una proposta que va sorgir directament dels tallers) i concebre'ls com a espais de treball obert i d'anàlisi. Estos consells podrien definir plans sectorials de participació que formaren part del model de participació.

b) Consell de Ciutat. En l'actualitat sembla que té un paper només de representació i poc operatiu; es proposa que siga una representació real, que sume la visió sectorial de ciutat dels consells i la territorial de les juntes. El seu paper hauria d'incloure la definició d'una visió global de l'estratègia de participació i del mateix model de participació, guiat pel consell de l'àrea de participació i la comissió de seguiment. Estos grups podrien tindre membres comuns i estar relacionats, i amb el temps integrar-se els uns en els altres amb l'objectiu de no duplicar recursos. Es pensa en un consell amb membres rotatius.

c) Juntes i districtes. Este tema va ser un dels més tractats i debatuts durant el procés. Va produir curiositat que l'eina de participació més pròxima als barris en l'actualitat no estiguera regulada pel Reglament de participació. Este aspecte s'hauria de solucionar amb la revisió del Reglament que es derivarà, necessàriament, de la redacció del model. S'hauria de tractar així mateix la divisió territorial de les juntes i els districtes, atés que es va advertir que hi ha molt poques juntes i que estes no representen les

realitats comunes; en molts casos estan formades per barris amb problemàtiques molt diferents que no poden afrontar una solució global coherent. Es va expressar obertament que les juntes haurien de ser no sols espais de descentralització administrativa, sinó també espais d'interessos comuns amb els barris. Haurien de tindre, per tant, capacitat tècnica i de gestió de recursos per a poder tirar endavant certs projectes i iniciatives i respondre a les problemàtiques definides en els barris.

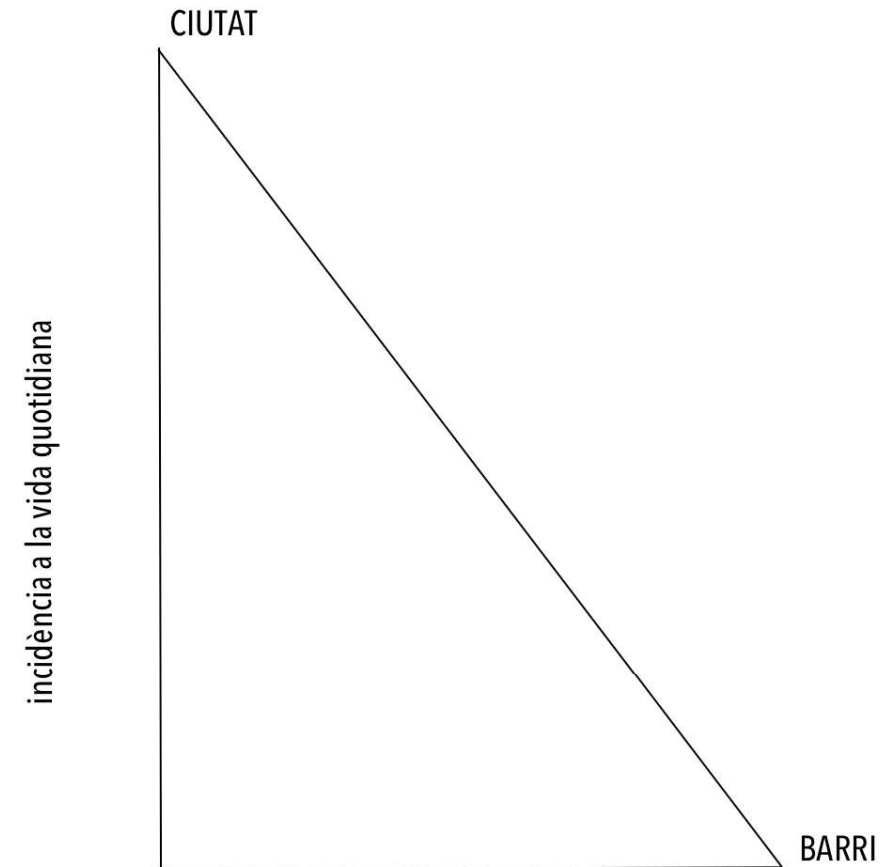
d) Dins d'esta estructura institucional de participació es podria incloure també la figura de **la sindicatura** encarregada de les queixes de la població de la ciutat.

5. Espais de participació "de barri". Es partix d'un diagnòstic en què es deia que la participació no arriba als barris, que no està ben vinculada a estos i en què s'afirma que les juntes no han de ser eixe espai de participació; de fet, la junta hauria de ser una representació dels barris que la formen on tractar problemàtiques comunes, diagnòstics suprabarrials, projectes d'impacte, etc. Amb este punt de partida hauria de definir-se una xarxa d'espais on la participació arribara, de manera directa, als barris; espais on la gent es poguera trobar, més enllà de pertinences a associacions, per a definir interessos comuns; espais que pogueren ser la referència per a l'Ajuntament a l'hora de concretar processos barrials o convocar la ciutadania per a processos de més abast; espais que es relacionen directament amb les juntes de districte i on estes pogueren destinar

recursos per a formació, dinamització, etc. No es tractaria de generar tota una nova xarxa d'equipaments, sinó de vincular estos espais a equipaments existents o a espais municipals. En cas de necessitar un nou equipament, s'estaria parlant de formats xicotets, tallers i sales de reunió, que inicialment serien de gestió municipal per a garantir un ús plural dels espais, però que hi haguera la possibilitat que acabaren sent espais cogestionats. Estos espais haurien de generar-se amb temps, dissenyant reglaments d'ús i realitzant prèviament proves pilot que després es pogueren traslladar a la resta de barris.

6. Vinculació administrativa de les iniciatives ciutadanes als processos de decisió. Estes iniciatives ciutadanes s'han definit com a temes d'interés sobre els quals un nombre d'habitants de la ciutat veu important debatre. Atenent el nombre d'habitants de la ciutat, s'hauria de trobar un percentatge proporcional a la població de referència (majors de 16, majors de 18) que hauria de situar-se, com a màxim, en un 2 %. Esta iniciativa ciutadana hauria d'establir unes regles clares i gestionar de forma transparent les seues possibilitats d'influència real, per la qual cosa s'haurien de precisar clarament els temes que no estaran oberts a este tipus d'iniciativa, ser el menys restrictiu possible i justificar molt bé els temes triats. També s'hauria de definir clarament l'objectiu que ha de tindre la iniciativa (definir un projecte, dotar de recursos la iniciativa, discutir en el ple municipal). Finalment, cal recalcar que estes iniciatives haurien de tindre el seu propi reglament.

IMPACTE DELS ESPAIS DE PARTICIPACIÓ

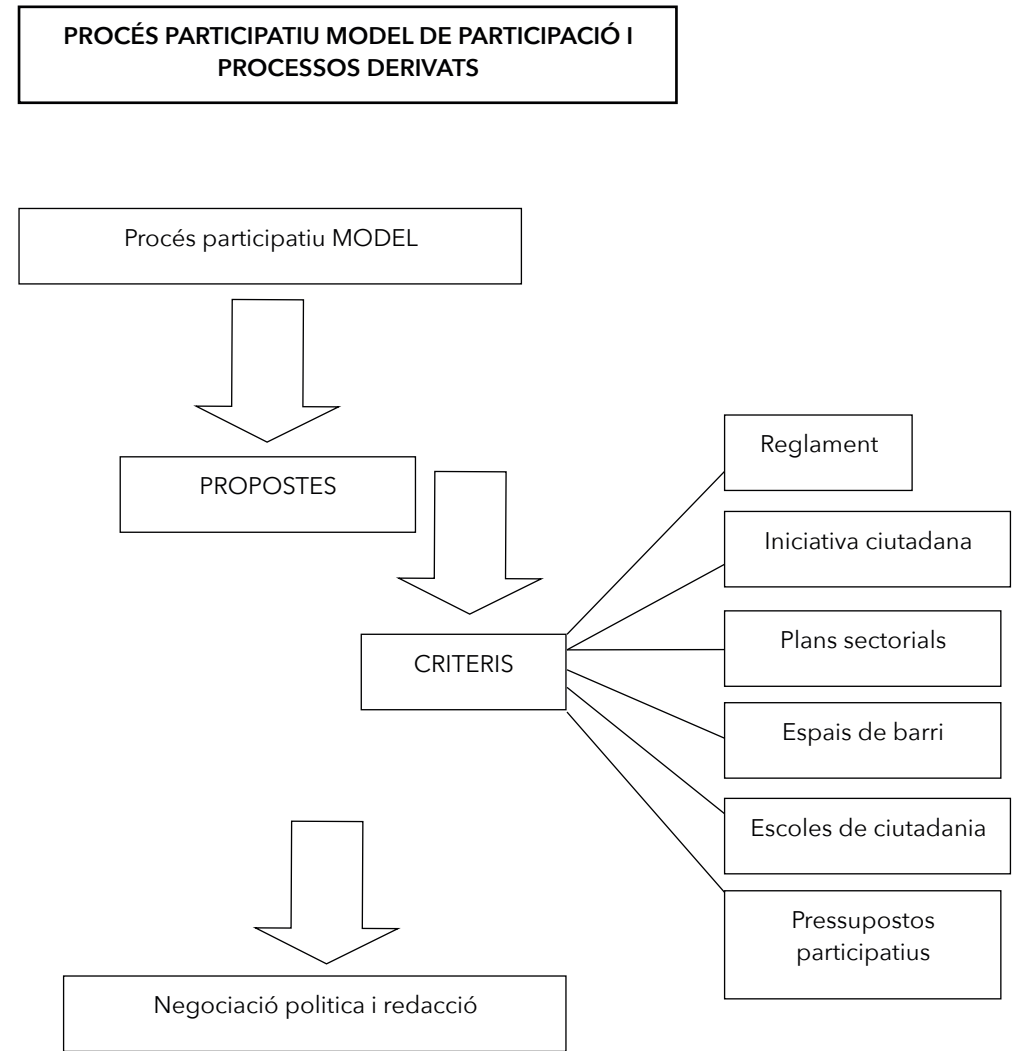
7. Definició de l'estructura documental del model. En primer lloc, hi hauria el propi **document del model**, que hauria d'incloure, entre altres, aspectes com els objectius, visió del model, formació, processos de convocatòria i mostra, definicions de conceptes clau per a processos participatius (per exemple grup motor, treball col·laboratiu, tallers), eines participatives a utilitzar, eines de comunicació i difusió (que poden convertir-se en un pla de comunicació amb entitat pròpia) o la transversalitat de la participació. Un altre document hauria de ser el **Reglament de participació**, que definiria l'estructura organitzativa institucional de participació com els consells sectorials, el Consell de Ciutat i les juntes. Hauria d'establir a més els mecanismes per mitjà dels quals la ciutadania es relacionaria amb els espais institucionals, com el Ple municipal, o certs aspectes relatius a les cessions d'espais i subvencions. El model contindria així mateix documents relatius a altres eines de participació més socials com els espais de participació dels barris, escoles de participació, iniciativa ciutadana, pressupost participatiu i totes aquelles eines que anaren tenint prou entitat per a generar el seu propi document. El model podria incloure **plans sectorials de participació** coherents amb la idea de transversalitat anteriorment mencionada, que detallaren els objectius i les regles del joc de la participació en cada sector; per descomptat, l'elaboració d'estos plans hauria de ser de forma participativa. A mesura que el model anara consolidant experiències concretes, podria anar definint també **guies metodològiques** per als processos participatius, uns esquemes mínims compatibles amb el treball dels i de les professionals externs; per exemple, tipologies de procés, moments de

participació, mostres i representativitat. Finalment, el model hauria de contindre tot el que es referix a **l'avaluació i el seguiment**: indicadors, mètodes, criteris, eines de seguiment, composició, entre altres.

8. Revisió del Reglament de participació. Per a adaptar-se a les noves formes de participació i ser coherent amb el model. En primer lloc, a fi de donar més entitat a la participació, el reglament hauria de ser independent i, per tant, estar separat de la part de transparència. Ara mateix, este fet fa que la participació parega una matèria residual en el reglament actual. Com s'assenyalava anteriorment, el reglament hauria de detallar l'estructura organitzativa institucional de participació de manera coherent amb les premisses del model exposades més amunt quant a Consell de Ciutat, consells sectorials i juntes municipals, buscant la rotació de components i una major democràcia interna per a evitar la creació d'estructures de poder i control d'estes eines. També hauria d'incloure les formes de relació de les persones a títol individual i les associacions amb l'Administració, de manera senzilla i garantint un feedback adequat dins del termini i la forma escaient a les demandes que es realitzen. Hauria de facilitar així mateix l'acostament de persones individuals i moviments o plataformes sense personalitat jurídica als recursos públics, no fent obligatoris els registres d'associacions; el registre d'associacions hauria de ser una eina voluntària i l'Ajuntament, per a obtindre informació sobre el teixit social, hauria d'incorporar també instruments com mapatges o diagnòstics socials que anaren actualitzant-se en

9. Eines participatives: processos, debats, pressupostos i diagnòstics.

Sobre estes eines s’haurien de definir uns criteris mínims, sobretot quant a **processos i diagnòstics** (sectorials, territorials, de barri) que, com s’ha comentat, tindrien en compte l’assessorament extern per a definir estos eixos mínims que amb el temps podrien convertir-se en guies metodològiques sorgides de la pràctica. Quant als **debats**, podrien relacionar-se amb els temes que es presenten per iniciativa ciutadana, projectes, processos, etc., generant espais de transferència de coneixements que facilitaren la presa de decisions informada. Finalment, sobre els **pressupostos participatius**, haurien de deixar de ser una eina aïllada de votació de projectes inconnexos. Es va mencionar en moltes de les taules de treball i s’ha analitzat en altres espais professionals la manera en què es porten avant molts projectes de pressupost participatiu deixant de banda la part deliberativa, primant volums quantitius de propostes presentades o votacions. Això suposa diferents problemes: el primer és que són propostes presentades a nivell de part, inclús individualment i sense cap diàleg o negociació, que depenen per a definir la seua qualitat dels recursos a l’abast de qui les genera i de la xarxa vinculada a la proposta per a eixir avant o no, la qual cosa genera xarxes de poder relacionades amb el pressupost. Estes xarxes poden ocasionar que propostes en principi molt necessàries, però amb poca xarxa de suports o recursos, queden sistemàticament fora del pressupost. En segon lloc, sempre es corre el risc, en no fer-se una construcció col·lectiva de necessitats, que es presenten propostes de manteniment que haurien de tindre altres vies de resolució i que ja són una obligació de l’Ajuntament. Per

tant, es proposa que el pressupost participatiu siga un **projecte anual**, que estiga relacionat amb diagnòstics de barri i/o sectorials i que les propostes es puguen construir de manera col·lectiva per a definir projectes amb un ampli consens. Els projectes aprovats haurien de realitzar-se en cada exercici i s'haurien de poder seguir i avaluar, implicant els recursos públics de manera eficient a l'hora de gestionar propostes i execucions de pressupost amb una viabilitat tècnica definida des de l'Administració i compartida per totes les parts que garantira la realització dels projectes sorgits del pressupost participatiu.

10. Garanties dels processos participatius. Estos haurien d'instaurar-se amb uns mínims de qualitat, amb especificació de quins d'estos haurien de ser proveïts per l'Ajuntament. En este sentit, seria important que l'Ajuntament definira de manera clara i realista per a cada procés uns temps i recursos coherents, una anàlisi de la xarxa social actualitzada, uns criteris de representativitat de les mostres de treball i criteris per a dissenyar convocatòries, així com moments clau de comunicació i difusió de materials.

11. Estratègia de comunicació. Els criteris que s'exposen en el model haurien de concretar en què consistirà l'estratègia de comunicació dels processos de participació i de les altres eines que es posen en marxa amb este model. La comunicació s'ha de considerar com una part fonamental dels processos i tots haurien d'incloure un pla coordinat en este sentit que compte amb els recursos necessaris. Seria

imprescindible que tots els processos tingueren una presentació pública inicial que marcara l'inici i al mateix temps permetera explicar els objectius, temps, mètodes, etc. als participants potencials del procés. S'haurien de detallar també, per a cada procés, els mitjans i suports de comunicació i els temps de difusió de materials i convocatòries, que durant el procés s'hagueren definit (períodes de 7 a 15 dies).

12. Participació del moviment associatiu, moviments i plataformes sense personalitat jurídica i participació a títol individual. Es va parlar durant el procés de la preponderància del moviment associatiu clàssic per davant d'altres moviments i plataformes sense personalitat jurídica i de participació individual. **Les estratègies de participació individual haurien de ser una part dels processos**, però haurien de ser ponderades amb altres moments grupals i oberts en què es definiren les línies centrals dels processos. Per tant, el model hauria de deixar clara la forma en què es **participaria des de tots estos nivells**, associacions, moviments i plataformes sense personalitat jurídica i individualment i la forma en què, com s'ha mencionat, es puguen acostar tots als recursos públics. Per a garantir estos aspectes, seria important definir una bona **estratègia de participació en línia**, amb uns objectius i normes clars, i també facilitar l'aparició de grups entorn d'interessos concrets, per mitjà dels espais participatius de barri o les juntes de districte, però també valorant aquells que sorgiren de manera autònoma.

13. Seguiment i avaluació del model. Es va recalcar la necessitat d'establir un **seguiment** des de l'inici, pròxim, que mantinguera la participació iniciada en este procés de definició de criteris per a l'elaboració del model. Quant al seguiment posterior, es proposen sessions ordinàries inicials cada tres mesos per a definir la implantació del model que podrien ser cada sis mesos, quan el model estiguera en marxa. Es proposa que pugui haver-hi **sessions extraordinàries** quan hi haja temes o avanços importants i que estes puguen ser convocades per qualsevol de les parts que componen la comissió de seguiment que es cree i de la qual es tracta a continuació. El seguiment del model hauria de tindre una **estructura en els territoris**, en els barris, on poder informar sobre com és el model, com s'implementa o com es treballa. En els **districtes**, per a fer a través de taules de treball la millora del model, així com dels processos que es porten avant, i a nivell de **ciutat** ha d'haver-hi una **comissió de seguiment** que tinga la visió global que li aporta el territori i que aglutine els diferents sectors. Esta podria ser en el futur una **taula de treball** sorgida del **Consell de Ciutat** i completada amb una representació de les persones participants en els tallers del model. Esta representació haurà de substituir el grup motor del model acabant este procés. Quant a l'**avaluació**, es van establir durant el procés els criteris a què s'hauran de sumar altres indicadors que es creguen necessaris. Una avaluació negativa d'estos criteris haurà de definir unes mesures correctores i una revisió del model en el cas que no se solucionen els problemes. S'ha de tindre en compte que, més enllà del que suposen les avaluacions de la comissió i els districtes, els

mateixos processos marcaran també una espècie d'avaluació contínua. Amb estes premisses, es considera interessant explorar la idea d'un observatori de la participació com a part d'este model.

Aquest informe es va finalitzar al Gener de 2016 amb els resultats de tots els tallers i anàlisis realitzats.

MODEL DE PARTICIPACIÓ VALÈNCIA

Procés participatiu per la definició de criteris

